

X

OBČINA RADOVLJICA
ŽUPAN

Gorenjska cesta 19, 4240 Radovljica, tel.: 04 537 23 00, faks: 04 531 46 84
www.radovljica.si, e-naslov: obcina.radovljica@radovljica.si

Datum: 13. 1. 2023

OBČINSKEMU SVETU
OBČINE RADOVLJICA

Zadeva: TURISTIČNA STRATEGIJA OBČINE RADOVLJICA 2023-2028

V skladu s 17. in 31. členom Statuta Občine Radovljica (DN UO, št. 188/14) in 87. členom Poslovnika Občinskega sveta Občine Radovljica (DN UO, št. 188/14) vam pošiljam v obravnavo

TURISTIČNO STRATEGIJO OBČINE RADOVLJICA 2023–2028
--

V skladu z 90. členom poslovnika bosta kot poročevalki na seji sodelovali:

- Kaja Beton, direktorica JZ Turizem Radovljica,
- Romana Šlibar Pačnik, višja svetovalka za družbene dejavnosti.

PREDLOG SKLEPA:

Občinski svet Občine Radovljica sprejema Turistično strategijo Občine Radovljica 2023-2028.

Ciril Globočnik l.r.
ŽUPAN

OBČINA RADOVLJICA OBČINSKA UPRAVA

Gorenjska cesta 19, 4240 Radovljica, tel.: 04 537 23 00, faks: 04 531 46 84
www.radovljica.si, e-naslov: obcina.radovljica@radovljica.si

Datum: 13. 1. 2023

O B R A Z L O Ž I T E V

TURISTIČNA STRATEGIJA OBČINE RADOVLJICA 2023–2028

1. Zakonska podlaga

- 8. člen Statuta Občine Radovljica (DN UO, št. 188/14),
- 21. člen Zakona o lokalni samoupravi (Ur. l. RS, št. 94/07-UPB2 in spremembe),
- Zakon o spodbujanju razvoja turizma - ZSRT-1 (Uradni list RS, št. 13/18 in spremembe)
- 4. člen Odloka o ustanovitvi Javnega zavoda Turizem Radovljica (DN UO, št. 211/2016 in spremembe).

2. Obrazložitev

Turistično strategijo Občine Radovljica 2023-2028 je pripravil Javni zavod Turizem in kultura Radovljica v skladu s 4. členom Odloka o ustanovitvi Javnega zavoda Turizem in kultura Radovljica, ki opredeljuje, da je poslanstvo javnega zavoda na področju turizma trajno in nemoteno opravljanje dejavnosti načrtovanja, organiziranja in izvajanja politike spodbujanja razvoja turizma.

Občina Radovljica je prvo turistično strategijo potrdila v letu 2016, med njenimi ključnimi usmeritvami pa je bilo utrjevanje ključnih gradnikov turizma v Radovljici s poudarkom na promociji in trženju. Večji del zastavljenih ciljev je bil dosežen, v obdobju veljavnosti strategije pa so se pojavili tudi novi izzivi in priložnosti. Pravilno zastavljena strategija turizma se odraža tudi v številnih priznanjih in podeljenih certifikatih, med njimi so Zlati znak slovenskega turizma, naziv Best Tourism Villages, ki ga podeljuje UNWTO in vsakoletna priznanja Turistične zveze Slovenije v akciji Moja dežela, lepa in gostoljubna, v kateri se destinacija in njeni ponudniki redno uvrščajo na najvišja mesta. Turizem na območju občine je v vseh letih, z izjemo obdobja pandemije koronavirusa, v izjemnem porastu, tako po številu prihodov gostov in zabeleženih turističnih nastanitvah kot po številu izvajalcev nastanitvene dejavnosti. Po preteku navedene strategije je javni zavod pripravil novo za obdobje 2023-2028.

Temeljna usmeritev nove turistične strategije so nadgrajevanje kakovosti, trajnostni razvoj in usmerjanje turističnih tokov prek celega leta in na območju celotne destinacije. Strategija razvoja turizma turistične destinacije »Radolca, pristno sladka« za obdobje 2023-2028 je razvojni strateški dokument, ki bo v prihodnjih letih podlaga javnemu zavodu, lokalni skupnosti in vsem ostalim deležnikom na področju turizma v prizadevanjih za nadaljnji razvoj kakovostne turistične ponudbe, promocijo, ohranjanje in upravljanje mednarodno konkurenčnega in prepoznavnega turističnega območja, tudi v okviru širših povezav na vseh ravneh, kot denimo v okviru Slovenske turistične organizacije, Julijskih Alp, Združenja zgodovinskih mest, UNWTO Best tourism villages.

Oblikovanje turistične strategije je proces, ki obsega različne faze. Izhodišče načrtovanja razvoja turizma v občini Radovljica je bilo v analizi aktualnega stanja na področju turizma,

identifikaciji težav, s katerimi se srečujejo ponudniki turističnih storitev, odnosa lokalnega prebivalstva do turizma. Pri pripravi strategije smo upoštevali usmeritve nacionalne turistične strategije ter Razvojnega programa občine Radovljica do leta 2030.

Turistična strategija je nastajala v tesnem sodelovanju z vsemi deležniki turizma. Skupaj z njimi se je naslovalo obstoječe težave ter so se oblikovala izhodišča za strateške usmeritve ter konkretne akcije za boljšo povezanost in kakovost turističnih storitev na območju in v širši regiji. Ker turizem vpliva na lokalno okolje, hkrati pa odnos domačinov do turizma močno vpliva na kakovost storitev, smo v proces snovanja aktivno vključili tudi prebivalce občine.

Največ težav je zaznanih na področju kadrov ter močni turistični obremenjenosti julija in avgusta. Razkorak med želenim stanjem turizma v prihodnosti in sedanjim stanjem želimo reševati strateško in sistematično z ustvarjenjem boljšega pretoka informacij, bolj ciljanim oglaševanjem in oblikovanjem takih produktov, ki bodo goste vabili daljši del leta ter jih spodbujali k višji potrošnji. Drugi del strategije je pripravljen kot akcijski načrt s konkretnimi aktivnostmi in njihovimi nosilci.

Osnovni cilj strategije je postavitve osnov za operativno odločanje na področju turizma in s turizmom povezanih dejavnosti. Te bodo v pomoč pri določanju prednostnih nalog, ki so v pristojnosti občine, pri odločanju o razporejanju sredstev, urejanju prostora, načrtovanju infrastrukturnih projektov, pomoči gospodarstvu, razvoja podeželja in zagotavljanja trajnostnega razvoja.

3. Finančne posledice

Sredstva za področje turizma so v osnutkih proračunov za leti 2023 in 2024 že predvidena, zato sama potrditev zgoraj navedenega strateškega dokumenta ne prinaša takojšnjih neposrednih finančnih posledic za proračun Občine Radovljica. Za uresničitev vizije in ambicioznih ciljev, opredeljenih v Turistični strategiji Občine Radovljica 2023-2028, pa bo v že predlaganih in v prihodnjih proračunih sredstva, namenjena razvoju turizma, potrebno ohraniti najmanj na obstoječi ravni oziroma jih povečevati sorazmerno z višino namenskih virov financiranja iz naslova dela koncesijskih dajatev in turistične takse.

Javni zavod Turizem in kultura Radovljica dodatna sredstva za izvajanje turističnih programov in projektov v pomembnem delu (v letu 2022 med 30 in 40% proračuna JZTKR) zagotavlja tudi z uspešnimi prijavi na javne razpise za pridobitev nepovratnih sredstev in s tržno dejavnostjo. Uresničevanje turistične strategije pa je v finančnem smislu seveda odvisno tudi od drugih deležnikov v turizmu, denimo ponudnikov nastanitev, gostinstva in drugih doživetij, turističnih društev in nenazadnje od usmeritev države na področju turizma.

Svet javnega zavoda je Turistično strategijo Občine Radovljica 2023-2028 potrdil na svoji 12. seji dne 5. 1. 2023. Strategija je tiskanemu gradivu priložena v samostojnem zvezku.

Pripravili:

Romana Šlibar Pačnik,
višja svetovalka za družbene dejavnosti

Kaja Beton,
direktorica Javnega zavoda
Turizem in kultura Radovljica

Tanja Pogačnik l.r.
Vodja Oddelka za družbene dejavnosti

Radol'ca
pristno sladka

Turistična strategija Občine Radovljica 2023–2028

Radol'ca 2028

Dobro za nas, dobro za turiste.

JULJSKE ALPE
TRIGLAVSKI NARODNI PARK

Radovljica,
januar 2023

Dobro za nas, dobro za turiste.

Predgovor

V zadnjih letih, ko je svet docela pretresla epidemija covid-19, so se turistična gospodarstva in delavci čez noč znašli v nezavidljivem položaju, ki je pustil pečat. Ponekod je epidemija pomenila popolno zaprtje dejavnosti, drugod preoblikovanje. V Radolci ni bilo nič drugače. Zgodile so se spremembe, ki so vplivale na turistično ponudbo danes.

Covid nam je poleg težav prinesel tudi priložnost, da ponovno razmislimo o turizmu ter domačem okolju. Na srečo lahko rečem, da živimo v čudovitem okolju, za katero smo bili v času zaprtja občin številni še posebej hvaležni. Ni nam bilo niti treba niti nismo mogli daleč, pa smo vendarle hodili po neodkritih poteh, poiskali nov razgled, obiskali vasi, ki jih pred tem še nismo. Kmetje iz okolice so nas zalagali z domačimi izdelki, mi pa smo ob prevzemu zares videli, kje jih pridelujejo. Bolj kot kdaj prej smo se zavedali, da živimo na čudovitem koščku naše Slovenije, ki ponuja odlično okolje za bivanje.

Po rekordni turistični sezoni leto prej, leta 2019, smo se v letu 2020 znašli v obdobju, ko smo imeli vso to okolico ponovno le zase. In do neke mere nam je bilo to všeč. Ta predgovor bi bil verjetno zelo drugačen, če bi ga pisala pozimi 2021. Pisala bi o tem, da je treba turizem vrniti v prejšnje stanje, vrniti goste na destinacijo. Potem pa je prišla poletna sezona 2022. Ta je bila še bolj silovita kot sezona leta 2019. Radovljiški turizem je beležil neverjeten skok v zadnjem desetletju. Ne štejem si zaslug, da le zaradi dobrega dela Javnega zavoda Turizem in kultura Radovljica. Na rast turistov na destinaciji je vplivala vse boljša prepoznavnost Slovenije v svetu potovanj, obremenjenost turističnih kapacitet na sosednjem Bledu, razvoj Julijskih Alp in turistične ponudbe v regiji ter vsesplošna rast turizma oziroma števila potovanj. Vse to je vplivalo na vedno večje število nastanitev tudi na naši destinaciji, vse skupaj pa je prineslo višje številke števila gostov in nočitev, predvsem v poletnem času. Rezultat vsega tega je, da je julija in avgusta v letu 2022 na destinaciji Radolca prenočilo 97.110 gostov, to je, za primerjavo, dobrih 40 % več kot v celotnem letu 2016.

Večje število gostov na eni strani pomeni večji prihodek tako prek turistične takse v občinski proračun kot predvsem tudi večjo potrošnjo v trgovinah, gostinskih obratih, pri turističnih ponudnikih, ob obisku zanimivosti itn. Hkrati pa večje število gostov pomeni tudi večjo obremenitev vseh teh dejavnosti, njihovega kadra, kapacitet in infrastrukture ter večjo obremenitev narave. Levji delež te obremenitve pripada poletnim mesecem, medtem ko se zdi, da v preostanku leta obremenitev turistov ni velika.

Prav velika sezonskost je za destinacijo najbolj pereč problem. Julija in avgusta v Sloveniji več nočitev kot Radovljica ustvari le šest občin. To so Ljubljana, Piran, Bled, Kranjska Gora, Bohinj in Bovec. Čeprav je stati tako blizu slovenskih turističnih paradnih konjev čast, je pomenljiv podatek, da je, morda z izjemo Bovca, Radovljica najbolj sezonska. Ob manku kadra v turistično-gostinski dejavnosti je taka poletna obremenitev še zlasti problematična tudi z vidika zaposlitev v turistični panogi, saj spodbuja poletne zaposlitve, ne zagotavlja pa pogojev za dolgoročna delovna razmerja.

Pred nami je velika odgovornost, da sprejmemo prave odločitve. Pričujoča strategija nas postavlja pred številne izzive, ponuja pa tudi številne priložnosti in možnosti za njihovo reševanje. Si želimo še naprej turistom ponujati pristno doživetje narave, umirjen sprehod po mestnem jedru, prijetno srečanje z domačinom na podeželju in vrhunsko kulinarično storitev ali bi raje turiste, ki hitro pridejo in gredo, ki jedo sicer dobro, a čim hitreje, saj na vratih stojijo novi gostje? Pričakovati je, da bo število gostov in nočitev v porastu tudi v prihodnje, in to ne glede na to, kakšne odločitve sprejmemo kot destinacija. Zato je še toliko pomembneje, da naše aktivnosti ne spodbujajo brezciljnega naraščanja števila gostov, ampak večajo njihovo potrošnjo in prispevek v lokalno ekonomijo vse leto.

Le prvovrstne ponudbe, kakovostne storitve in izpolnjene dane obljube pristnosti bodo k nam pripeljale goste, ki želijo več kot le bežno srečanje s Slovenijo. Le pristno doživetje narave, prijazni domačini, kakovostna doživetja kulture, sodobne in udobne nastanitve ter dobra postrežba v restavracijah pa bodo ustvarili zadovoljne goste, ki se bodo vračali k nam. Upam, da nam bo z uresničevanjem strategije, ki smo jo spisali skupaj s turističnimi ponudniki, uspelo doseči ta naš cilj: kakovostno turistično ponudbo, ki goste privablja ne le poleti, ampak tudi v pomladnih in jesenskih mesecih.

V strategiji smo si postavili precej ciljev. Večina jih bo dosegljivih le s skupnimi aktivnostmi in sodelovanjem občine, javnega zavoda ter turističnih akterjev v destinaciji. Od vseh nas je odvisno, ali bo turizem še naprej zagotavljal dobro izkušnjo našim gostom ter hkrati s prispevkom v lokalno ekonomijo in spoštljivim odnosom do okolja izboljševal bivanje domačinov.

Kaja Beton,
direktorica Javnega zavoda Turizem in kultura Radovljica

Kazalo

Predgovor	2
Kazalo	4
Priprava strategije	5
Povzetek za odločevalce	6
1. del: Radol'ca 2022	8
Naša Radol'ca	9
Radolški turizem v času in številkah	10
Turizem in lokalni prebivalci	16
Radol'ca in turistični ponudniki	20
Trije stebri nujnih usmeritev nadaljnjega turističnega razvoja	22
2. del: Radol'ca 2028	24
Vizija Radol'ce 2028	25
Akcijski načrt 2023–2028	28
1. Diagnostika stanja, spremljanje učinkov(itosti) in načrtovanje	29
2. Informiranje in izobraževanje	31
3. Komuniciranje in trženje	33
4. Nadgradnja obstoječih turističnih produktov	35
5. Razvoj novih turističnih produktov	39
6. Nujni infrastrukturni projekti	40
7. Ključna partnerstva in sodelovanja	44
Načrtovani projekti po krajih Občine Radovljica	45
Finančna izvedba ocene projektov	47

Priprava strategije

Turistično strategijo območja občine Radovljica smo pripravljali od zgodnje pomladi pa do konca leta 2022. Temeljiti analizi uresničevanja pretekle strategije, ki smo jo naredili že v letu 2021, je sledilo zbiranje osveženih podatkov o turistični ponudbi in statističnih podatkih, pregledovanje regionalnih in nacionalnih strategij in razvojnih načrtov ter pripravljanje prvih izhodišč za novo strateško obdobje.

Spomladi smo v pripravo strategije vključili turistično gospodarstvo na delavnicah in prek spletne ankete. Poleti smo prejete informacije oblikovali v konkretnije cilje, izhodišča preverjali, nadgrajevali in dopolnjevali. Ob koncu poletne sezone smo v strategijo prek anket vključili lokalno prebivalstvo. Jeseni smo osnutek strategije skupaj z zainteresirano javnostjo še enkrat podrobno pretehtali in do zime pripravili končni dokument, ki ga je na prvi seji sveta javnega zavoda v letu 2023 potrdil svet javnega zavoda.

V letu 2022 se je od pomladi do jeseni v snovanje strategije prek delavnic, anket in razprav vključilo:

- 20 ponudnikov turističnih nastanitev, gostinstva in doživetij na dveh delavnicah v živo;
- 34 ponudnikov turističnih nastanitev, gostinstva in doživetij prek spletne ankete;
- 289 prebivalcev občine prek spletne ankete;
- usklajevanje začrtane strategije s turističnimi društvi ter turističnim gospodarstvom na srečanju ob koncu turistične sezone s pogovori in prek elektronske pošte.

Med turističnimi ponudniki so pri snovanju s predlogi in komentarji sodelovali: Kamp Šobec, River Camping Bled, Muzeji radovljiške občine, Tinaraft, Apartmaji Janša, sobodajalstvo Zorana Bohinc, Tradicija Avsenik, Mežnarija Radovljica, Radolška čokolada, Life Hostel, Resort Vidmar, TD Lesce, Hiša Linhart, Canyoning Bled, TD Radovljica, TD Kropa, TD Begunje na Gorenjskem, KTD Kamna Gorica. V pripravo strategije so bili vključeni zaposleni Javnega zavoda Turizem in kultura Radovljica, Oddelek za družbene dejavnosti na Občini Radovljica ter člani sveta javnega zavoda. V zaključni fazi je z dopolnitvami sodeloval tudi oddelek za prostor Občine Radovljice.

“Razvoj naj bo
v skladu s tem,
kar dopušča okolje,
predvsem pa z mislijo, da
smo si zemljo izposodili od
naših otrok in vnukov.”

Povzetek za odločevalce

Smernice v turizmu se hitro menjajo. Trendi izpred desetletja danes niso več uporabni. Napovedi strokovnjakov, da bo turistična panoga po epidemiji okrevala vsaj tri do pet let, se niso uresničila. Radol'ca je že to sezono krepko presegla obisk iz leta 2019. **Vloga turističnih destinacij se spreminja.** Če je bilo v preteklem obdobju ključno, da je destinacija skrbela za promocijo, je zdaj njena najpomembnejša naloga upravljanje destinacije. **Odgovorno upravljanje destinacije** pomeni upoštevati in uravnovesiti pričakovanja najrazličnejših deležnikov: turističnega gospodarstva, lokalnih prebivalcev, dnevnih in večdnevnih gostov. Na sodobnih destinacijah, ki delujejo dolgoročno, je prav, da se aktivnosti izvajajo v skladu z vidiki trajnostnega turizma in ohranjanja narave. Predvsem za destinacije, ki se soočajo z večjo turistično obremenitvijo, je ključno, da se s tem začnejo pravočasno primerno ukvarjati in jo obvladajo tako, da bo za okolje čim manj moteča in se bo ohranil pozitiven odnos lokalne skupnosti do turizma.

Ob predvideni rasti turizma je zelo pomembno, da tudi v Radol'ci obvladamo in bolje usmerjamo poletni turistični pritisk. Zagotoviti moramo primerno infrastrukturo in izobraževati tako turistični kader kot obiskovalce. Poskrbeti moramo za turistično ponudbo, ki bo zanimiva vse leto oziroma vsaj še v pomladnih in jesenskih mesecih, ponuditi prave informacije na pravem mestu, spodbujati večjo potrošnjo s primerno ponudbo.

Medtem ko je bila prva turistična strategija JZTKR v obdobju 2016–2021 pod sloganom “Še več pristnih sladkosti!” osredotočena predvsem na postavljanje in utrjevanje ključnih gradnikov turizma v Radol'ci s poudarkom na promociji in trženju, druga **strategija 2023–2028 tako pri razvoju produktov kot v komunikaciji in trženju daje prednost kakovostnim ciljem pred količinskimi.**

Z analizami, pogovori na delavnicah ter anketami smo zaznali:

- Ljudje, ki se v občini ukvarjajo s turizmom (kot glavni vir prihodka ali kot postranska dejavnost), in lokalni prebivalci si želijo **urejeno občino, ki infrastrukturno upošteva in prenese tudi redno povečano sezonsko obremenitev.**
- Domačini in ponudniki **ne želijo še več prometa, še več gneče in preveč obiska.** Želijo si, da se **ne le zavaruje, ampak izboljšuje kakovost naravnega okolja**, ki je po njihovi oceni ena glavnih vrednot, zaradi katerih obiskovalci prihajajo, zato je ne smemo izgubiti.
- Ponudniki in prebivalci opozarjajo, da je **treba upočasniti, se zoperstaviti hitrosti, glasnosti in množičnosti ter ponuditi kakovost za višjo ceno.** Obenem pa narekujejo **decentralizacijo in desezonalizacijo** razvoja turistične ponudbe.

Prihodnja usmeritev razvoja destinacije Radol'ca je tako nenehno **vključevanje skupnosti in turističnih deležnikov ter lokalne ekonomije v turizem in privabljanje odgovornih obiskovalcev**, ki ostajajo dlje, spoštujejo naravo ter cenijo ponujena doživetja in kakovost storitev.

Zelo **pomemben del strategije je akcijski načrt, zasnovan na podlagi predlaganih usmeritev** Sestavljen je iz sedmih skupin aktivnosti, ki so medsebojno povezane, vsaka od njih pa je nujen predpogoj, da bo prihodnji turistični razvoj destinacije karseda celosten in uravnotežen:

1. Diagnostika, spremljanje stanja in učinkovitosti

Pred začetkom novih akcij ali po zaključenih nalogah je nujna diagnostika stanja oziroma preverjanje učinkovitosti določenih aktivnosti. Redna merjenja nam omogočajo tudi primerjavo, kako se določeni vplivi turizma spreminjajo v času ter narekujejo nujne izboljšave.

2. Informiranje in izobraževanje

Turizem kot nenehno se spreminjajoča dejavnost je odvisna od številnih dejavnikov in zahteva nenehno učenje ter usvajanje novih veščin, zato je nujno razvijanje novih izobraževalnih modulov. Pretok informacij tako do lokalnih prebivalcev kot do turističnih ponudnikov in gostov mora biti dobro zastavljen, učinkovit in pravočasen.

3. Komuniciranje in trženje

Skrbno premišljeno, načrtovano in usmerjeno tržno komuniciranje je formula k boljšemu upravljanju destinacije in turističnega razvoja. Zastaviti je treba pravilno pot ter slediti usmeritvam.

4. Nadgradnja obstoječih turističnih produktov

Turistični produkti zahtevajo nenehne izboljšave. Prilagajati se morajo trgu, ostajati zanimivi, bolj okoljsko odgovorni, kot so bili sprva. Nadgradnja in prilagajanje sta smiselna tudi z vidika atraktivnosti produktov zunaj glavne turistične sezone.

5. Razvoj novih turističnih produktov

Načrtovani novi produkti spodbujajo decentralizacijo in/ali desezonalizacijo. Ključna vodila vseh izvajalcev morajo biti kakovost in usmerjenost v trajnostno delovanje ter skladnost z vizijo destinacije Radol'ca.

6. Nujni infrastrukturni projekti

Vzdrževana in zadostna infrastruktura je predpogoj za razvoj turizma, ki lahko nemoteče sobiva z lokalno skupnostjo. Večina infrastrukturnih projektov zahteva občinsko oziroma medobčinsko aktivacijo.

7. Partnerstva in sodelovanja

Ne nazadnje je uspeh razvoja destinacijskega turizma odvisen od najrazličnejših partnerstev in sodelovanj. Zato je pomembno, da je Javni zavod Turizem in kultura Radovljica kot lokalna turistična organizacija ves čas v stiku s partnerji znotraj destinacije (turističnimi, gostinskimi in drugimi ponudniki, turističnimi društvi, prebivalci) ter navezuje in ohranja stike v regiji in širše.

1. DEL
Radol'ca 2022

Po ravninah žitno klasje zori,
dobri kruh nam naša zemlja rodi,
širni svet po pridnih rokah nas pozna,
pod Triglavom smo doma.

*Ansambel bratov Avsenik /
Pod Triglavom smo doma*

Naša Radol'ca

52 naselij

Begunje na Gorenjskem, Brda, Brezje, Brezovica, Dobravica, Dobro Polje, Dvorska vas, Češnjica pri Kropi, Črnivec, Globoko, Gorica, Hlebce, Hraše, Kamna Gorica, Kropa, Lancovo, Lesce, Lipnica, Ljubno, Mišače, Mlaka, Mošnje, Nova vas pri Lescah, Noše, Otoče, Ovsiš, Peračica, Podnart, Poljče, Poljšica pri Podnartu, Posavec, Praproše, Prezrenje, Radovljica, Ravnica, Rovte, Slatna, Spodnja Dobrava, Spodnja Lipnica, Spodnji Otok, Srednja Dobrava, Srednja vas, Studenčice, Vošče, Vrbnje, Zadnja vas, Zaloše, Zapuže, Zgornja Dobrava, Zgornja Lipnica, Zgornji Otok, Zgoša

**Nadmorska
višina**

Najvišja točka: **2060 n. m.**
(Veliki vrh, Begunjščica)
Najnižja točka: **358 n. m.**
(sotočje Save in Nemiljščice)

Vode

Sava Bohinjka in Sava
Dolinka in njuno
sotočje, Šobčev bajer,
slapova Peračica in Šum,
samooskrba s pitno vodo –
20 vodnih virov

Prebivalstvo

19.195 prebivalcev
160 prebivalcev / km²
Povprečna starost: **44,6 leta**
68 % delovno aktivnih
odraslih oseb

Površina

119 km²

**Gorovja
in planote**

Karavanke, Kamniško
Savinjske Alpe in Jelovica

**Športni
dosežki**

Število olimpijskih medalj
športnikov iz občine: **14**

**Sosednje
destinacije**

Bled, Bohinj, Kranj, Naklo,
Tržič, Žirovnica

Rastje

1200 različnih vrst rastlin

Vreme

Mesto z največ sončnimi
dnevi na Gorenjskem.

**Kulturna
dediščina**

Število registriranih enot
kulturne dediščine: **554**

Število spomenikov
državnega pomena: **7**

“Ravan okrog Radovljice me spominja na park angleškega velikaša. Po obronkih in ob vznožju gričev so položene čedne vasice, katerih beli opaž se svetlika izza drevja. Vse, kar živi, je veselo, lepa in veličastna pa je tudi neživa narava.”

*Humphry Davy,
britanski znanstevnik, 1818*

Radolški turizem v času in številkah

Že od nekdaj je radolški turizem slovel po aktivnostih v naravi, dobri hrani in gostoljubju domačinov. Radol'ca privablja vse več obiskovalcev, nenehno rast obiska je zgolj za leto dni zmotila epidemija, leto 2022 pa je bilo zopet rekordno.

Pogled v zgodovino

14.–16. stoletje

Romarski turizem: pot do Višarske Marije in cerkve Sv. Petra nad Begunjami.

18. stoletje

Aktivnosti: planinarjenje, sprehodi, ogled srednjeveškega mesta, sotočja Save, razgled na Triglav.

Radovljica dobi najlepši vrt v deželi (1707) grofa Thurna z nasadom pomaranč, s širokimi potmi, z votlinami, paviljoni, kipi, piramido in vodometi.

Izgradnja Cesarske ceste (1734), s katero zaživijo gostilni Pr' Rahot in Brinšek, mitnica Pri Matičku na Zgornjem Otoku ter furmanska gostilna Žababirt pod črnivškim klancem.

19. stoletje

Odprejo se številne gostilne, marsikatero so delujoče še danes: v Radovljici Lectar, Klinar, Kunstelj, Avguštin in Kosmač, v Poljčah Šturmov gostilna z nastanitvami, gostilna Finžgar na Brezjah, v Begunjah Avsenikova gostilna Pri Joževcu in Na trati, v Podnartu gostilna s prenočišči Pri Podnartovcu in Gostilna Tavčar, Gostilna v Kappusovi graščini v Kamni Gorici.

Začetki hotelirstva: hotel in restavracija Legat v Lescah, Šturmov hotel v Poljčah, luksuzna dependansa z bazenom in tenis igriščem Vila Šturm, hotel Bastl v Radovljici, prenova gradu Podvin v luksuzno bivališče in pozneje hotel.

Prve čudežne ozdravitve v kapeli Marije Pomagaj (1863) in začetek romanj na Brezje.

Vzpostavitev železniške povezave: 1870 odprtje javnega prometa na gorenjski železnici ter postaj Lesce in Podnart, kasneje odprtje postaje Radovljica in Otoče.

1881 že 4.200 tujih in domačih gostov.

Začetek delovanja društev: Čebelarsko in sadjarsko društvo za Kranjsko, Planinsko društvo Radovljica, kolesarski odsek PD Radovljica in Društvo za olepšavo mesta Radovljica.

Prva polovica 20. stoletja

Dokončanje gradnje bazilike Marije Pomagaj na Brezjah, 1907 se na kronanju Marije zbere 30.000 romarjev.

Izgradnja številnih planinskih koč: Tomčeva na Poljški planini, Vilfanova koča, Smučarska koča v Dragi, Roblekov dom na Begunjščici, Sankaška koča pri Sv. Petru, Lovska koča na Taležu, planinski dom na Zgoški ravni.

Pomembni infrastrukturni projekti: ureditev brvi čez Savo pod Radovljico, ureditev Vurnikovega modernega kopališča pod Oblo gorico, izgradnja bazena za goste v Begunjah.

Nove nastanitve: gostišče Posavc, Pension Jelovica, hotel Grajski dvor.

Društva in klubi: ustanovitev Društva za privabitev tujcev in prvi turistični prospekt Alpsko letovišče Radovljica, ustanovitev Smučarskega kluba Begunje, ustanovitev Olepševalnega in tujsko-prometnega društva v Begunjah.

1939 kar 21.615 nočitev.

Obdobje do osamosvojitve

Društva in klubi: ustanovitev turističnih društev Radovljica, Kropa, Begunje, Lesce; TD Posavec odpre Turistični dom na Brdu, TD Radovljica pa Turistični biro v Radovljici.

Pomembni infrastrukturni projekti: izgradnja letnega kopališča v Kropi in smučarske vlečnice v Krpinu ter osvetlitev smučišča Krpin in prvi nočni slalom v Jugoslaviji, ureditev teniških igrišč, bazena in restavracije pri gradu Podvin, izgradnja trim steze v Krpinu, odprtje vlečnice na smučišču Kamna Gorica.

Turistična ponudba: leta 1952 ustanovitev Kovaškega muzeja Kropa, Kropa postane prvi spomeniško zaščiten kraj na območju Slovenije, začetek obnove gradu Katzenstein v Begunjah, ustanovitev Čebelarskega muzeja Radovljica, začetek obnove gradu Kamen v Begunjah in ureditev Gozdne učne poti.

Zračni promet: redne letalske linije z letališča v Lescah v Zagreb, Beograd in Skopje (1955).

Nastanitve: 1956 začetek urejanja Šobčevega bajerja ter 1959 odprtje Kampa Šobec in otroškega letovišča v Kropi (1965).

Nočitve: leta 1958 70.000 nočitev in 40 milijonov dinarjev prihodkov, leta 1960 člani TD Radovljica oddajo 387 sob, 1961 že 45.000 gostov, največ iz Novega Sada in Beograda, ter 450 ležišč in 1980 število nočitev v Kampu Šobec prvič preseže 100.000.

Bazilika Marije Pomagaj: 1988 Papež Janez Pavel II. odlikuje brezjansko cerkev s častnim nazivom bazilika.

Občina Radovljica se 1994 razdeli na tri občine: Radovljica, Bled in Bohinj.

Prvih 20 let samostojne Slovenije

Nočitve: 1995 je bilo zabeleženih 15.588 gostov in 71.821 nočitev, 1999 pa 19.040 gostov in 60.082 nočitev.

Pomembni infrastrukturni projekti: koncertna dvorana Pod Avenikovo marelo, Naravoslovna učna pot Pusti grad in postopno urejanje drugih tematskih poti v občini, ponovna oživetev lectarije, obnova Radovljiške graščine.

Nastanitve: odprtje hotela Krek v Lescah in prenovljenega dvorca Drnča in hotela Lambergh v Dvorski vasi.

Obdobje JZTKR

Ustanovitev Javnega zavoda Turizem Radovljica (2009).

Nova destinacijska znamka Radol'ca pristno sladka in prva celovita predstavitev turistične ponudbe destinacije na spletnem mestu www.radolca.si (2011).

Prvi Festival čokolade (2012).

2013 se na pobudo Marcele Klofutar organizira mesec lokalnih menijev, ki pomeni začetek znamke ter združenja **Okusi Radol'ce**.

Prva turistična strategija destinacije (2015).

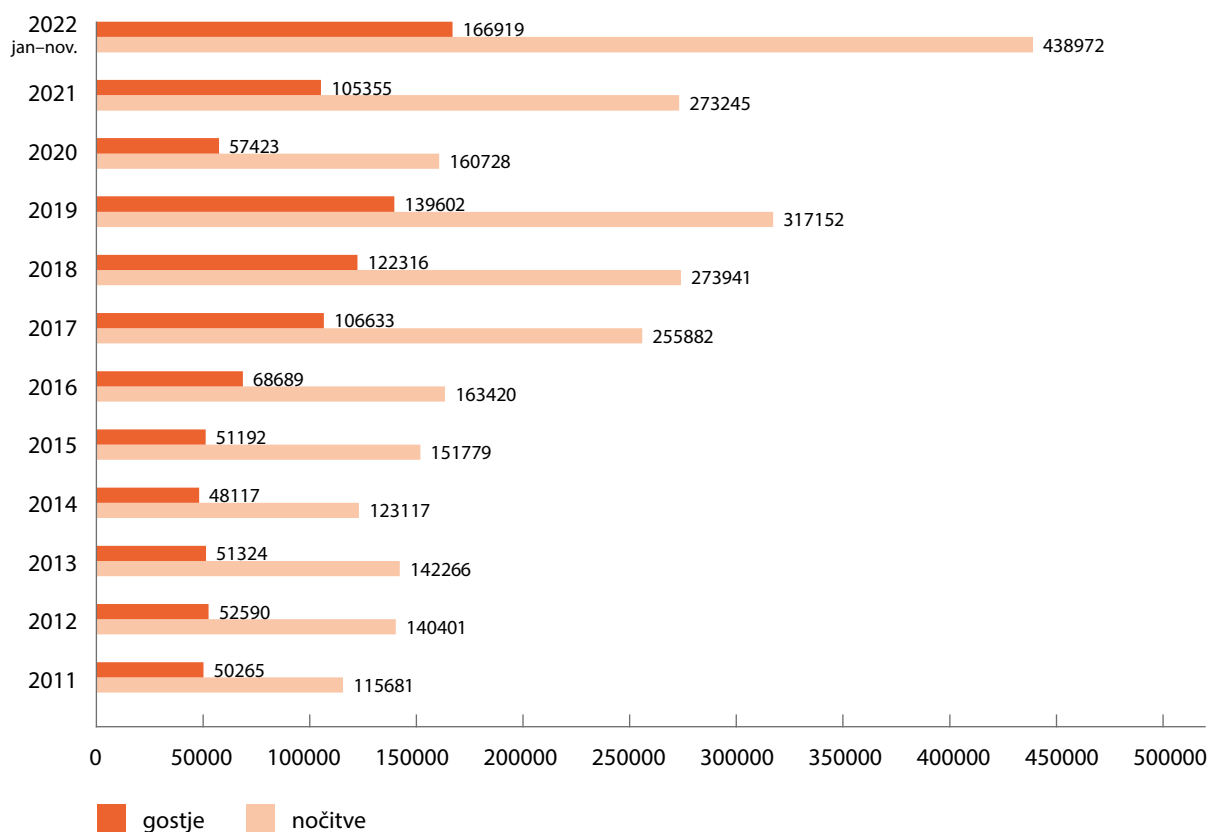
Pridobitev trajnostnega znaka **Slovenia Green: Gold** (2019).

Radovljica pridobi naziv **Best Tourism Villages by UNWTO** (2021).

Odprtje novih atrakcij in doživetij: Alpski smučarski muzej Elan, Lekarniški in alkimistični muzej, S čebelico po Radovljici, Adventure Minigolf Panorama, Manufaktura, Radolška čokolada ...

Vse več gostov, vse več nočitev!

Slika 1: Število gostov in nočitev od 2011 do novembra 2022

* Za leta od 2011 do 2022 so zbrane celoletne statistike obiska, za leto 2022 pa od januarja do konca novembra.

"Imamo bolj zanimiv in živ in bolj butični turizem, kulturni, zabavni in športni, kot sosedje na Bledu."

Sezona 2022 pod drobnogledom*

*od januarja do novembra

200

Število registriranih ponudnikov nastanitev v občini

93 %

Tujih gostov

Največ: Nemcev (35 % vseh gostov, 34 % vseh nočitev), Nizozemcev in Čehov

2.439

Izdanih kartic gosta, v projektu vključenih 40 nastanitev

144

Število aktivnih ponudnikov nastanitev v novembru 2022

11.433 (6,8 %)

Slovenskih gostov

Ustvarili so 26.382 nočitev

21.661

Sledilcev na Facebooku

2,6 dneva

Povprečno število nočitev
Najdlje: Nizozemci 3,8 dneva)

166.919

Gostov v 11 mesecih leta

6.039

Sledilcev na Instagramu

5

Turističnih ponudnikov s trajnostnim certifikatom

97.110

Gostov v juliju in avgustu

146.197

Obiskov na www.radolca.si, 428.804 ogledov strani

Tipi nastanitev

Po priljubljenosti:

1. kampi
(57 % gostov, 66 % nočitev)
2. apartmaji, sobe, hiše
(9,4 % gostov)
3. penzioni in gostišča
(8,5 %)

438.972

Nočitev v 11 mesecih leta

17.549

Število obiskov TIC Radovljica v letu 2022

282.700

Nočitve v juliju in avgustu

1.334

Število obiskov TIC Begunje v letu 2022

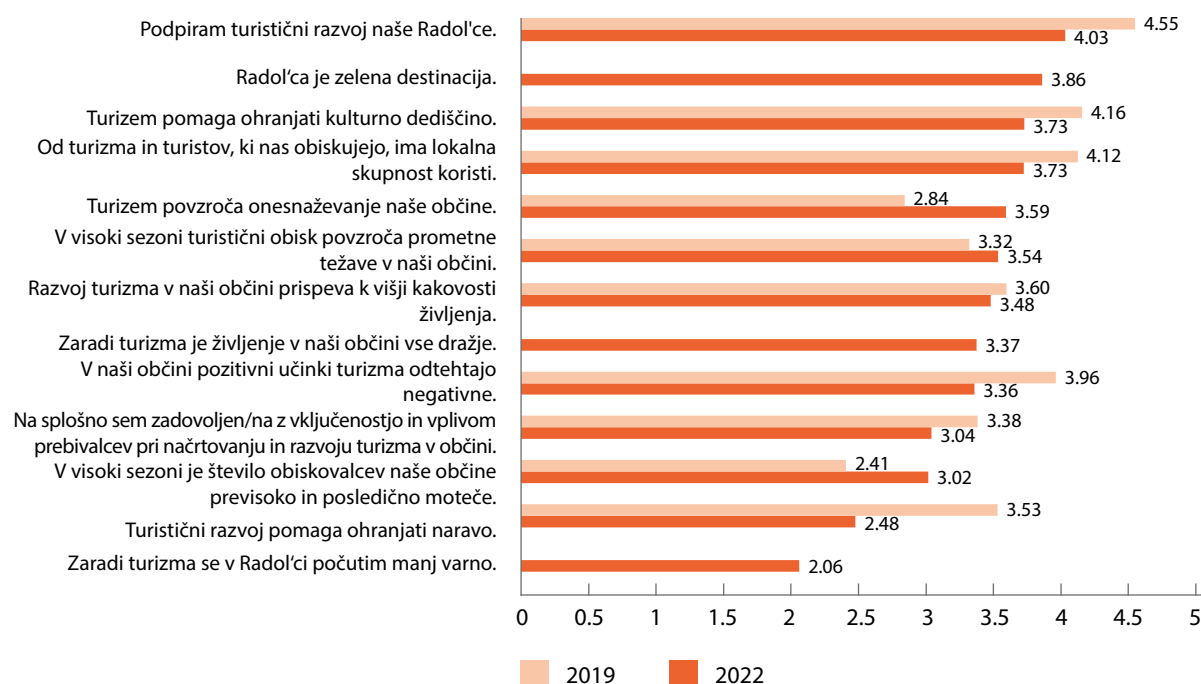

“Radolca je čudovita in zanimiva. Mislim, da se turistično dobro razvija in je dobro obiskana.”

Turizem in lokalni prebivalci

Avgusta 2022 je 289 prebivalcev občine v spletni anketi podalo svojo vizijo razvoja radovljiskega turizma.¹ Čeprav lokalna skupnost zaenkrat še podpira turizem, saj se kar 93 % prebivalcev strinja oziroma zelo strinja s trditvijo, da podpira razvoj naše Radol'ce, pa si prebivalci v občini želijo, da bi se v prihodnosti dalo poudarek obvladovanju rasti turističnega obiska, boljši infrastrukturi in predvsem delovanju po načelu “dobro za domačine, dobro za turiste”.

Lokalna podpora turističnemu razvoju v letu 2022 še zmeraj visoka, a nižja kot 2019.

Slika 2: Stališča lokalnih prebivalcev o razvoju turizma v občini Radovljica, ocenjena na petstopenjski lestvici od 1 – sploh se ne strinjam do 5 – se zelo strinjam.

* Stališč “Radol'ca je zelena destinacija”, “Zaradi turizma je življenje v naši občini vse dražje”, in “Zaradi turizma se v Radol'ci počutim manj varno” v letu 2019 nismo merili.

¹ Anketa, izvedena 2022, je ponovljena anketa Slovenske turistične organizacije iz leta 2019 za pridobitev zelenega znaka. Zaradi medsebojne primerljivosti rezultatov je bil tudi tokrat vzorec slučajnostni, v prvem merjenju je bilo zajetih 211 prebivalcev, tokrat pa 353 oziroma 289, ker so bili iz vzorca izločeni tisti, katerih del dohodka ali ves dohodek gospodinjstva je vezan na turistično dejavnost. Merjenje je potekalo v avgustu 2022, vključenih je bilo 62,3 % žensk in 37,7 % moških. 5,9 % anketiranih v starosti 15 do 24 let, 54,3 % 25 do 44 let, 31,8 % 45 do 64 let in 8,0 % 65 let in več.

Prebivalci občine so na petstopenjski lestvici ocenjevali različne vidike radovljiškega turizma. Rezultati kažejo jasen trend v primerjavi z letom 2019, in sicer so s turizmom v občini manj zadovoljni. Čeprav Radovljičani še vedno podpirajo turistični razvoj (povprečna ocena 4,03, v 2019 4,55), pa so zaznani prvi opozorilni znaki, da je treba rast turizma predvsem v glavni sezoni nekoliko umiriti.

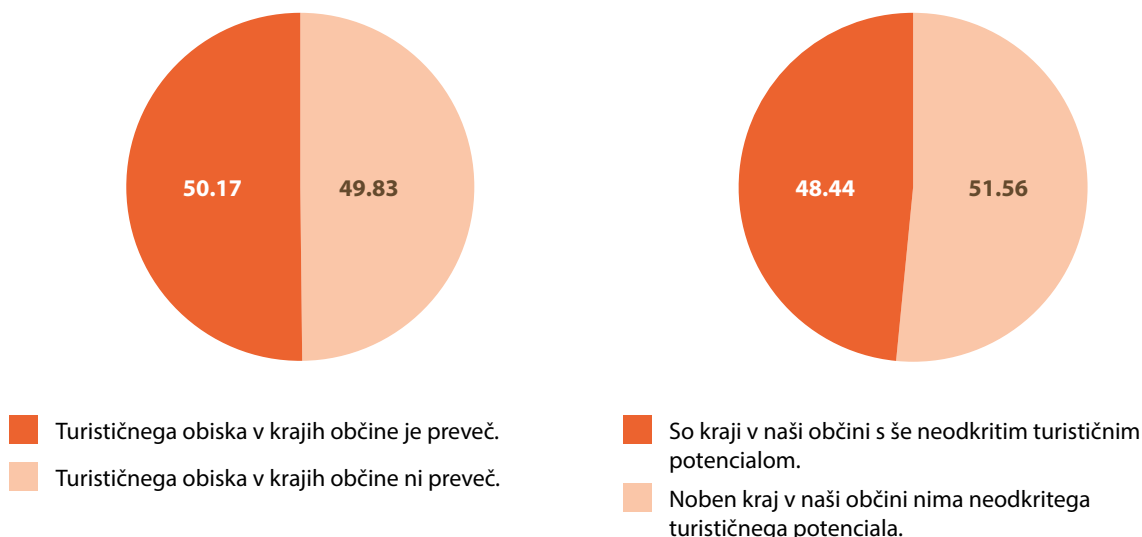
Pri vseh obravnavanih postavkah je zaznan negativen trend. Čeprav je stanje v tem trenutku še dobro in obvladljivo, moramo z misljo na prihodnost, ki obeta vnaprejšnjo rast obiska, več aktivnosti posvečati obvladovanju glavne sezone. Pri prihodnjih investicijah v turistično infrastrukturo je treba delovati zelo preudarno in preiščeno, predvsem z misljo na ohranjanje narave, gradnjo obratov, ki so odprti daljši čas leta, in dolgoročno obljubo pristne, naravne in kakovostne turistične ponudbe. Prebivalce namreč skrbi, da bo nadaljnja kvantitativna rast turizma prinesla še večjo obremenjenost okolja. Te opozorilne znake je treba vzeti resno in jih upoštevati v naslednjem strateškem obdobju, saj želimo ohranjati visoko stopnjo podpore lokalnega prebivalstva pri razvoju turizma.

Mnenja o preobremenjenosti destinacije in potencialom za nadaljnji razvoj turizma med prebivalci so deljena.

Polovica prebivalcev meni, da je turistični obisk oziroma pritisk na občino še vzdržen, druga polovica pa, da je bil ta v letu 2022 prevelik. Slednji kot najbolj preobremenjeno točko izpostavljajo staro mestno jedro Radovljice.

Skoraj polovica prebivalcev vidi še priložnosti za nadaljnji turistični razvoj krajev, kot dva neodkrita oziroma manj razvita turistična kraja pa izpostavljajo Kropo in Begunje. Drugim se zdi, da v naši občini noben kraj nima neodkritega turističnega potenciala.

.....

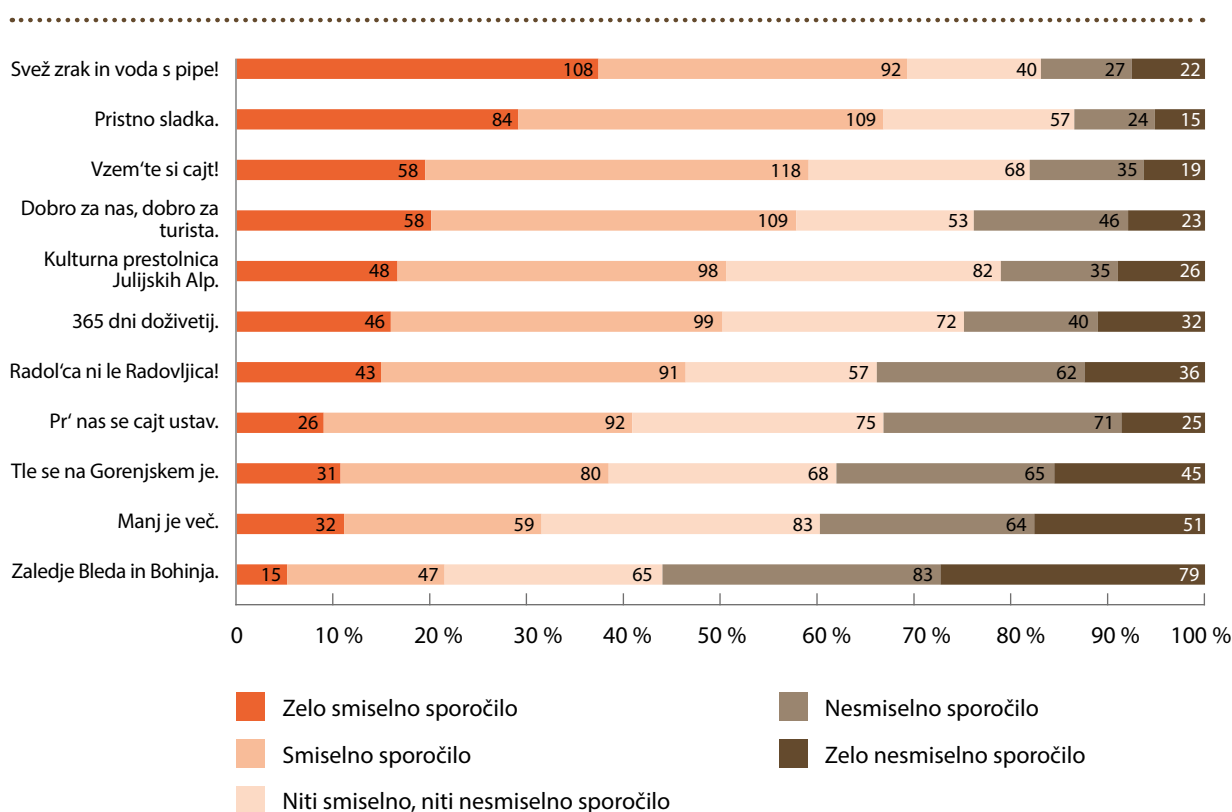
Slika 3: Ocene lokalnih prebivalcev o preobremenjenosti destinacije Radol'ca.

Slika 4: Ocene lokalnih prebivalcev potenciala za nadaljnji turistični razvoj destinacije Radol'ca.

.....

Radol'ca naj bo resnično trajnostna destinacija.

Ocena predlaganih »sloganov« kot želenih ali neželenih opisov destinacije kaže potrditev, da »lokalci« Radol'co (še vedno) vidijo kot zeleno destinacijo, s svežim zrakom in pitno vodo. Njihove ocene potrjujejo, da je trenutno znamčenje destinacije kot pristno sladke tudi lokalno sprejeto in ponotranjeno. Prebivalci izpostavljajo, da naj se Radol'ca manj, predvsem v poletnih mesecih, razvija v smeri povečevanja števila obiskovalcev in da večji poudarek nadgradnji kakovosti ponudbe, za katero si obiskovalci vzamejo čas. Torej, da destinacija vabi tiste turiste, ki si vzamejo čas zase in raziskovanje novih krajev, potujejo počasneje (bolj trajnostno mobilno), na lokaciji ostajajo dlje itd.

Slika 5: Ocena sloganov oz. opisov identitete destinacije Radol'ca lokalnih prebivalcev.

„Potencial je. Vprašanje pa je, zakaj bi ga izpostavljali. Ali lahko kaj ostane neodkrita?“

Problemi kot posledica turistične dejavnosti, ki jih izpostavljajo prebivalci:

- **Prometne težave:** zasedena parkirišča, prometni hrup, zastoji in gneča (znotraj občine in medobčinsko), uničevanje/obrava prometne infrastrukture.
- **Onesnaženje in uničevanje narave:** hrup, onesnaževanje voda, vznemirjanje živali, smetenje, vse manj zelena destinacija.
- **Težja dostopnost storitev:** gneča v trgovinah, na bazenu, v lokalih, manj dostopne (previsoke) cene ...
- **Divji oz. podivjani turizem, ki ne upošteva lokalnih prebivalcev:** divje kempiranje, pohlep kapitala, vprašljiva dovoljenja za nove kampe, dela se za turiste, in ne lokalne prebivalce.

Lokalni prebivalci si želijo vključevanja v odločanje in zmerni turizem:

- Pri turističnih novogradnjah upoštevati ohranjanje okolja in dvig kakovosti.
- Upoštevanje lokalnih prebivalcev – postaviti jih v središče.
- Medobčinsko sodelovanje/usklajevanje.

Nanizali so tudi predloge rešitev:

- **Več:** nova parkirišča, več javnih WC-jev, večja kapaciteta čistilnih naprav, več kolesarskih poti, decentralizacija, več dogodkov, več pitnikov in klopi, e-kolesa.
- **Manj:** manj turistov in omejevanje turizma, manj prometa (uvedba parkirnin), omejitve vstopov, ohranitev skritih koticov, zaščita narave.
- **Drugače:** spodbujanje lokalne ekonomije, estetski – bolj urejeni eko otoki in ločevalni koši za smeti, boljši javni prevoz in prenova avtobusne postaje.

"Samo še pohvalim vas lahko! Moja edina zlata vredna je znamka: Radolca pristno sladka!"

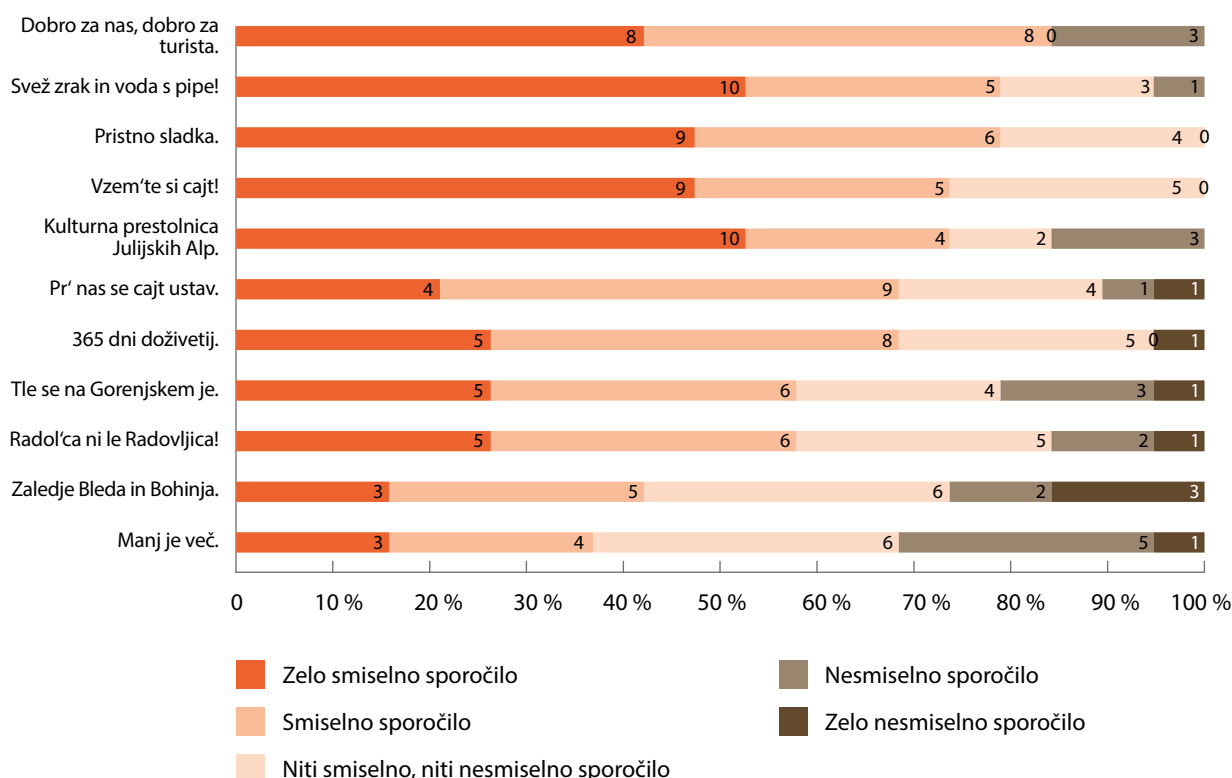

“Več pozornosti je potrebno posvetiti ohranjanju narave in pristnega izgleda pokrajine. Prestižni trajnostni turizem, ki nam bo služil še mnoga leta. Množični turizem bo na koncu uničil prav tisto, zaradi česar gostje prihajajo k nam.”

Radol'ca in turistični ponudniki

V marcu smo izvedli dve delavnici s turističnimi in gostinskimi delavci destinacije Radol'ca z namenom identifikacije ključnih smernic zasnove turistične strategije Radol'ce 2023–2028. Ključne povzetke izsledkov delavnice smo strnili v spletno anketo, ki smo jo poslali udeležencem delavnice in njihovim sodelavcem z namenom dodatne preverbe in potrditve usmeritev strategije.

Lokalna skupnost in narava v središču turističnega razvoja.

Slika 6: Ocena sloganov oz. opisov identitete destinacije Radol'ca turističnih ponudnikov.

“Dobro za nas, dobro za turista” je po oceni turističnih delavcev v anketi središčni slogan, ki mora usmerjati nadaljnji razvoj destinacije, ob tem pa je nujen resničen, in ne le marketinški poudarek na trajnosti.

Najpomembnejša sporočila in zahteve turističnih in gostinskih delavcev, ki so jih izrazili na delavnici ali v anketi za kakovosten razvoj turistične destinacije, so:

1. Radol'ca je še vedno gostoljubna, butična, umirjena in trajnostna, vendar pa ima omejeno ponudbo, je **preveč centralizirana, premalo sodelovalna in kadrovska podhranjena**.
2. Največja grožnja kakovostnemu turističnemu razvoju v prihodnosti je **netrajnostno delovanje in postopno uničevanje narave**, tudi zaradi vse večje jakosti turizma, saj se obisk krajša in zgošča predvsem v poletni sezoni.
3. Izpostavljen problem so tudi cenene nove nastanitve. Težava so **manko in velika fluktuacija kadra** ter premajhna medsebojna povezljivost delavcev znotraj panoge ter posledična **necelovitost – nepovezljivost ponudbe**.
4. Delavci kot (zelo) nujne izboljšave za turističen razvoj Radol'ce še vedno najprej izpostavljajo **infrastrukturne izboljšave, in sicer ureditev prometa v smeri trajnostne mobilnosti ter dodatno komunalno ureditev destinacije**. Skladno z identificiranimi najbolj ogrožajočimi problemi, kot prioriteto usmeritev narekujejo preprečevanje nadaljnje okoljske degradacije ter ohranitev srca in duše Radol'ce.
5. Zavedajo se, da je **treba razvijati novo ponudbo vse leto** tako, da se **ponudniki povezujejo tudi zunaj turistično-gostinskega sektorja**. Kot ključna podstat dobrih rezultatov pa je razvoj kadrov, skrb za delavce.
6. Delavci izpostavljajo, da je **ključno vodilo za uspešen nadaljnji razvoj turizma sporočilo, da kar je dobro za nas, je dobro tudi za turista**. Še vedno verjamejo v pristno sladkost destinacije ter bogato kulturno ponudbo in izpostavljajo v preteklosti samoumevne, danes pa vse redkejše naravne dobrine, kot sta svež zrak in voda iz pipe.
7. Nadaljnji razvoj destinacije mora usmerjati časovna dimenzija, in sicer **Radol'ca je destinacija, kjer je čas vrednota, in destinacija celoletne bogate ponudbe**. V Radol'ci se čas ustav ali vzem' te si cajt!

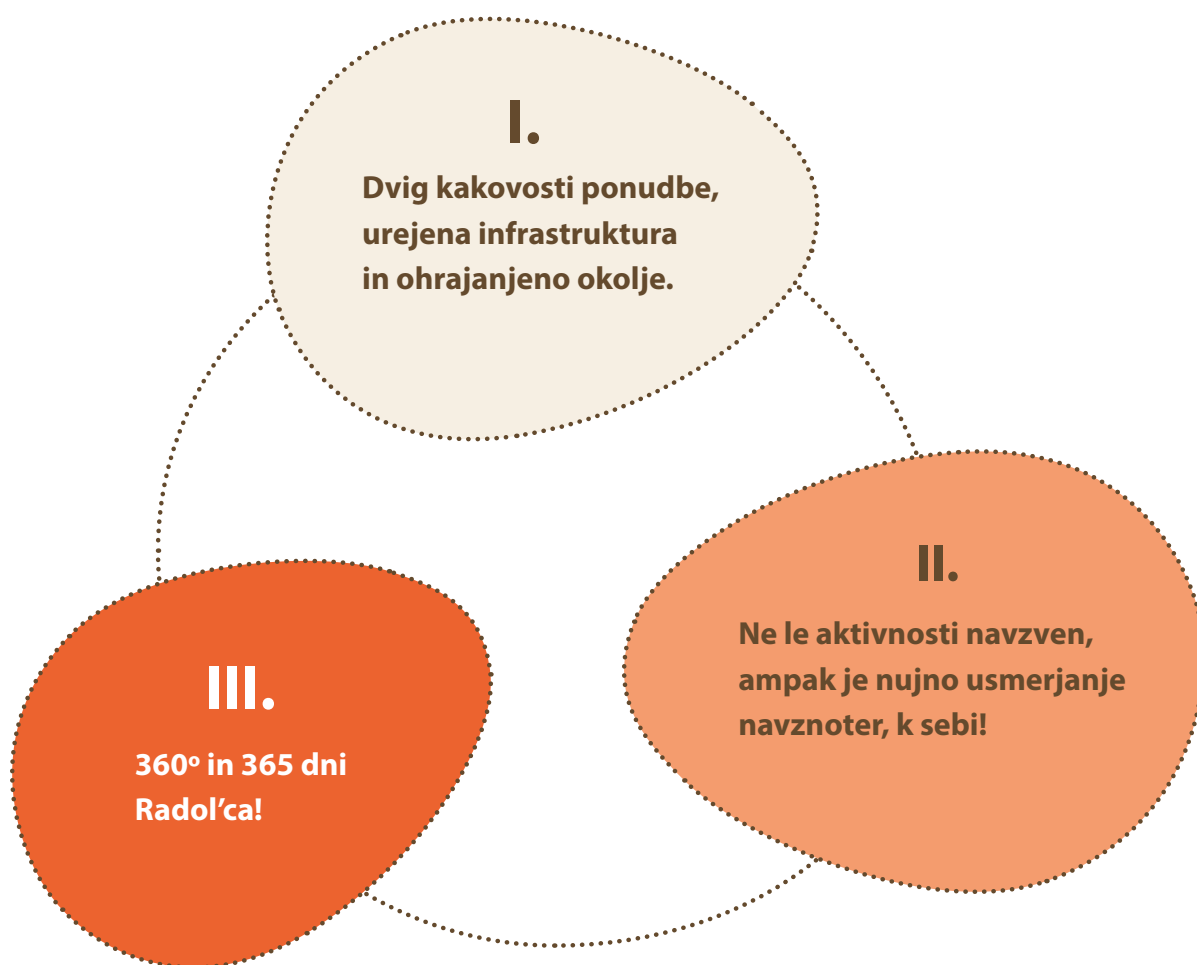

“Turisti se prilagodijo domačinom, in to jim prinese prvovrstno izkušnjo in doživetje.”

“Želim, da turizem tudi v prihodnosti ostane na enaki ravni, saj res ne želim masovnega turizma, kakršnega vidimo na Bledu in v Bohinju.”

Trije stebri nujnih usmeritev nadaljnjega turističnega razvoja

Turistični delavci pričakujejo, da turistična strategija 2023–2028 vsebuje rešitve, usmerjene v izgradnjo in dopolnitev infrastrukture ter ohranjanje okolja. Oboje je predpogoj za dvig kakovosti ponudbe in spodbujanje trajnostnega turizma. Hkrati je potreben razvoj aktivnosti ne le navzven, ampak navznoter, in sicer prek krepitev obveščenosti, povezovanja akterjev in razvoja kadrov. Destinacija se mora usmeriti v celoletni in decentraliziran razvoj.

I. Večja kakovost ponudbe, urejena infrastruktura in ohranjeno okolje

Le prvovrstne ponudbe, kakovostne storitve in izpolnjene dane obljube pristnosti in ohranjenega okolja razvijajo turizem v Radol'ci na dolgi rok. Radol'ca je doslej predvsem ponujala naravne in kulturne danosti destinacije v uporabo turistom, nujno pa je, da se v prihodnosti začne narava aktivno varovati, kultura pa kakovostno tržiti tako, da se destinacija: a) osredotoči na resnično trajnostnega gosta, b) podpira razvoj nizkoogljične, odgovorne in celoletne turistične ponudbe, c) skrbi za kulturno dediščino in jo primerno prezentira, d) zagotovi optimalne pogoje za trajnostno mobilnost ter e) rešitve snuje v perspektivi ohranjanja narave in kulture za prihodnje generacije.

II. Ne le aktivnosti navzven, ampak je nujno usmerjanje navznoter, k sebi!

Ključen je razvoj zvestih in visokousposobljenih kadrov ter nujne so izboljšave, učinkovita podpora informiranosti in medsebojne povezljivosti različnih ponudnikov.

Medtem ko smo v preteklosti veliko energije posvečali promocijskim aktivnostim, je zdaj čas, da se usmerimo navznoter. Ne v smislu samozadostnosti ali izoliranosti, ampak v smislu krepitev kompetenc, znanj, obveščanja in sodelovanja. Ukvarjati se je treba z razvojem kadrov in informiranjem turističnih delavcev.

III. 360 / 365 Radol'ca!

Aktivnosti razvoja nove ponudbe morajo biti osredotočene na zunajsezonske produkte (365 dni v letu), idealno tudi v drugih krajih in vaseh Radol'ce, in ne najprej in predvsem v Radovljici (v radiju 360 stopinj). Zunajsezonska ponudba mora vključevati ne le naravne danosti, temveč predvsem kulinariko in kulturo, ki sta manj pogojeni z vremenskimi vplivi.

2. DEL
Radol'ca 2028

“Povezovanje, pogovarjanje, obveščanje, pomoč in iskrenost ter prizadevanje k istemu cilju.”

Vizija Radol'ce 2028

Smernice v turizmu se hitro menjajo. Trendi izpred desetletja tako danes niso več uporabni. Napovedi strokovnjakov, da bo turistična panoga po epidemiji okrevala vsaj tri do pet let, se niso uresničile. Marsikatera destinacija je že to sezono krepko presegla obisk iz leta 2019. Globalni trendi kažejo, da vse več ljudi potuje in potujejo vse pogosteje, turistični in gostinski ponudniki pa skrbijo, da gosti dobijo čim več. Pa je takšen turizem sploh še srednjeročno vzdržen? Kje je turistične rasti dovolj in je potrebna vpeljava drugačnih modelov? Je morda prišel čas za razmislek, ali mora turist res dobiti vse?

Socio-ekološki davek turizma se kaže tako na globalni kot lokalni ravni. V nenehnem iskanju novega ljudje migrirajo s poceni letalskimi prevozniki na manj izpostavljene lokacije, ki jih zasledijo na družbenih omrežjih. Glavni cilj in namen je lov za edinstveno fotografijo, nemalokrat z izpostavljanjem lastne varnosti. Uporaba aplikacij, navigacijskih sistemov in nepreverjenih informacij »iz prve roke« se odraža v nenadzorovanem obisku ekološko in kulturno ranljivih območij.

Zdi se, da več se govori o trajnostnem turizmu in zelenih destinacijah, slabša je kakovost vode in zraka, večji je hrup in manjša biodiverziteta. Nemogoče je prezreti tudi izkoriščevalske prakse, kjer v turistični ekonomiji pogosto posredniki profitirajo več kot lokalno prebivalstvo. Delovna mesta pa so praviloma sezonska in pogosto prekarizirana. Zaradi hitrih menjav kadrov prihaja do številnih izzivov, kako ohraniti raven kakovosti storitev in navdušiti mlade za turistične poklice ter zagotavljati kontinuirano obveščenost turističnih delavcev o aktualni turistični ponudbi.

Problem premnožičnega turizma danes ni več tabuiziran. Z novim letom Benetke uvajajo vstopnino v mesto, in to z zasukom popusta – individualni gosti bodo plačevali nižje zneske kot skupine, ki za mesto pomenijo neprimerno večji pritisk. Hrvaška ministrica za turizem je ob koncu lanske sezone napovedala, da bo nova državna strategija do leta 2030 osredotočena na zamejevanje množičnega turizma, saj država ne zmore več obvladovati turistične rasti. Španija in Italija se že leta spoprijemata z neprijetnimi napadi na turiste, kot so lepljenje omaric za prtljago s sekundnim lepilom, metanje dimnih bomb v kabine jadrnic v otoških marinah itd. Tudi zahodna Slovenija, še zlasti destinacije na območju Julijskih Alp se julija in avgusta zaradi množic soočajo s številnimi težavami, kot so nevzdržna prometna preobremenjenost, fekalna in druga onesnaženost kopalnih voda in rek, divje prenočevanje zaradi popolne zasedenosti namestitvenih kapacitet, z obiskovalci

preobremenjene občutljive točke v narodnem parku, hrup, vse težja dostopnost do storitev in problemi v oskrbovalnih verigah. Te situacije so vsekakor izredno neprijetne za domačine, še zlasti tiste, ki živijo le s turisti, ne pa tudi od turistične ekonomije. Neugodne pa so tudi za turiste, ki so na te destinacije prišli uživati obljubljeni mir iz promocijskih materialov, ki pa ga je na vrhuncu sezone skorajda nemogoče najti. Prav zato se zdi, da načrtovanje razvojnih smernic turizma ni bilo še nikoli tako zahtevno kot v času pretirane turistične rasti.

Upravljanje destinacije pomeni upoštevati in uravnovesiti pričakovanja najrazličnejših deležnikov: turističnega gospodarstva, lokalnih prebivalcev, dnevnih obiskovalcev in večdnevnih gostov, nacionalnih turističnih politik, razvojnih načrtov ter sosednjih občin, regij in držav, pa tudi tistih, ki zase ne morejo spregovoriti, kot sta živa in neživa narava. Turistična panoga je izrazito odvisna od globalnega dogajanja, kot smo v preteklih letih dobro spoznali na svojem pragu. Epidemije, vojne in podnebne spremembe zamajajo temeljna načela ustaljenih praks in nas prisilijo v kritično refleksijo, kje smo in kako se usmeriti.

Medtem ko je bila prva turistična strategija JZTKR v obdobju 2016–2021, naslovljena "Še več pristnih sladkosti!" osredotočena predvsem na postavljanje in utrjevanje ključnih gradnikov turizma v Radolci s poudarkom na promociji in trženju, se druga 2023–2028 tako pri razvoju produktov kot v komunikaciji in trženju osredotoča na kakovostne cilje pred količinskimi. Tako kot smo dokazali pri prvi strategiji, ki je večino zastavljenih ciljev izpolnila, je ključno vodilo tudi naslednje, da bodo zastavljene naloge dejansko uresničene, in ne le črke na papirju. Prav zato je središčna vključenost tako turističnih ponudnikov kot lokalnih prebivalcev pri načrtovanju nadaljnjih korakov bistvenega pomena.

Že marca 2022 se je snovanje strategije začelo z delavnicami za turistične in gostinske ponudnike, temu pa je sledila še anketa za vse ponudnike, ki na delavnicah niso bili prisotni, in sicer tako, da so ubesedili ključne vrednote in izpostavili njihove potrebe in pričakovanja, kakšna naj bi bila zelena Radolca v perspektivi desetih let. Ujemanje med ponudniki in vizijo 300 lokalnih prebivalcev, ki so jo podali v anketi avgusta 2022, je izrazito skladna. Ljudje, ki v občini delajo in živijo od turizma, tako kot lokalni prebivalci nočejo več prometa, več gneče in več obiska. Želijo si, da se ne le zavaruje, ampak izboljšuje kakovost naravnega okolja, ki je po njihovem mnenju bistveni atraktor destinacije. Izpostavili so problem hrupnosti, ki vedno bolj preglaša običajne, naravne zvoke Radolce. Čeprav to še ni kritično danes, a po mnenju anketiranih veliko grožnjo v prihodnosti pomeni opazno drsenje v vse bolj globalizirano ponudbo in postopen razkroj pristnosti destinacije. Skratka, ponudniki in prebivalci opozarjajo, da se je treba upočasniti, zoperstaviti hitrosti, glasnosti in množičnosti, ki je problematična predvsem v poletni sezoni. Ponudniki in prebivalci želijo urejeno občino, ki infrastrukturno upošteva in prenese tudi redno povečano sezonsko obremenitev. Predvsem pa poudarjajo, da mora nadaljnji razvoj turizma v središče postaviti misel "Dobro za nas, dobro za turista" in da se ne smemo podrežati turističnim trendom in pritiskom. Strategija Radolce 2023–2028 ima zato pomembno nalogo, da najde načine, kako tudi v prihodnje ohraniti sinergijo med stalnimi in začasnimi prebivalci občine ter pozitiven odnos prebivalcev do turizma. Urejena infrastruktura je pomemben del rešitve, saj pogosto zagotavlja ne le boljše doživetje za turista, ampak hkrati izboljša pogoje bivanja za lokalno prebivalstvo.

Čeprav je problem pretiranega pritiska na destinacije globalno zaznan v vseh lepših koticih sveta, pa so uspešne prakse zamejevanja neobvladljive turistične rasti redke. Medtem ko vse bolj številčni teoretiki na zelo abstraktni ravni opozarjajo, da je zamejevanje turizma za zagotavljanje trajnostnega razvoja območij nujno, pa ponujajo le malo konkretnih rešitev, kako to storiti. Prav zato ta strategija orje ledino ne le v Sloveniji, ampak tudi v širši regiji. V središču strategije so zastavljene konkretne akcije, nekatere že preverjene in uspešno delujoče v praksi, nekatere povsem nove, ampak vse vključene z mislijo, da bo Radol'ca ostala pristno sladka, ne le za nekoga, ki z nami preživi nekaj dni v življenju ali na leto, ampak tudi za vse nas in naše zanamce, ki nam Radol'ca predstavlja dom.

Vključena skupnost, pravična lokalna ekonomija in odgovorni obiskovalci

Tripartitni model povzema prihodnjo usmeritev razvoja destinacije Radol'ca, ki se usmerja k stalnemu vključevanju skupnosti, spodbujanju pravične lokalne ekonomije in privabljanju odgovornih obiskovalcev, ki ostajajo dlje in se vračajo ter tako postanejo redni občasni prebivalci destinacije.

ZMERNOST, MEDGENERACIJSKA IN OKOLJSKA PRAVIČNOST, PRISTNOST, ISKRENOST, DOLGOROČNOST, SODELOVALNOST, MIR, TIŠINA, ODMAKNJENOST, HLAD, SENCA, GOSTOLJUBNOST, SPOŠTOVANJE

Akcijski načrt 2023–2028

Nedavno smo na lastni koži občutili, kako nepredvidljiva je prihodnost in kako temeljito in hitro se lahko spremenijo naše navade. Trendi v turizmu so ne glede na epidemske ali druge krize hitro spreminjajoči, vendar pa lahko nenehno prilagajanje modnim smernicam destinacijo prej oslabi in načne njeno edinstveno identiteto, kot da bi ji pomagalo.

Lokalno prebivalstvo in turistični ponudniki se dobro zavedajo prednosti Radol'ce in tudi jasno izražajo vizijo Radol'ce. Pričujoči akcijski načrt je načrtan na podlagi njihovih predlogov in izraženih mnenj. Čeprav so nekatere aktivnosti v njem zelo natančno opredeljene, akcijski načrt dopušča tudi prostor za nove ideje, ki morebiti vzklijejo v prihodnjih letih in jih v tem trenutku še ne poznamo.

Akcijski načrt je sestavljen iz sedmih skupin aktivnosti, ki so medsebojno povezane, vsaka od njih pa je nujen predpogoj, da bo prihodnji turistični razvoj destinacije karseda celosten in uravnotežen. Njihov vrstni red ne pomeni vrstnega reda uresničevanja, ampak je pomembno sočasno izvajanje vseh skupin aktivnosti. Predvsem infrastrukturni projekti so predpogoj za uresničevanje novih turističnih produktov in njihovo nadgradnjo ter izpolnjevanje obljub, o katerih komuniciramo.

Akcijski načrt je predstavljen v dveh delih. V prvem predstavljamo aktivnosti po sedmih skupinah, v drugem pa so te enake aktivnosti zapisane po krajih oz. geografskih območjih občine.

1. Diagnostika stanja, spremljanje učinkov(itosti) in načrtovanje

Kdo, kje, kaj, komu in zakaj? Za optimalno delovanje, spremljanje in načrtovanje aktivnosti je ključna analiza dostopnih podatkov. Tako preverjamo učinkovitost določenih aktivnosti. Redna merjenja nam omogočajo tudi primerjavo, kako se določeni vplivi turizma spreminjajo v času ter narekujejo nujne izboljšave.

Predvidene aktivnosti diagnostike in merjenja učinkovitosti 2023–2028:

- **Periodično letno zbiranje, analiza in interpretacija ključnih turističnih kazalnikov:** Spremljanje stanja turističnega obiska, primerjava med leti in identifikacija ključnih problemov, sprememb ter trendov.
- **Sodelovanje pri vzpostavitvi Nacionalnega informacijskega središča:** Z letom 2024 Slovenska turistična organizacija predvideva vzpostavitev Nacionalnega informacijskega središča (NSI). Destinacija se bo vključila v posredovanje informacij ter komunikacijo med partnerji ter STO.
- **Letni monitoring vpliva turizma na kakovost bivanja lokalnih prebivalcev:** Merjenje (ne)zadovoljstva z različnimi vidiki razvoja turizma na destinaciji ob zaključku poletne sezone, izvedba analitik potenciala ponudbe in povpraševanja lokalnih skupnosti. Analiziranje učinkov turizma na lokalno ekonomijo iz dostopnih evidenc.
- **Dvoletni monitoring (ne)zadovoljstva obiskovalcev in vplivov turizma na lokalno ekonomijo:** Analiza zadovoljstva z različno ponudbo, namestitvenimi kapacitetami, znamenitostmi, infrastrukturo, storitvami itd. z anketami med dnevnimi in večdnevnimi gosti.
- **Diagnostika vročih točk oziroma sezone preobremenjenosti:**
 - 1. **Izvedba analize nosilnosti destinacije in določitev zgornjih mej:** Obremenitev posameznih lokalnih cest in javnega potniškega prometa, spremljanje dnevnega obiska in obremenitve naravnih in kulturnih znamenitosti ter nastanitvenih kapacitet in uporabe druge turistične infrastrukture.

II. Priprava načrta spoprijemanja s prekomernim obiskom ter določitev nosilnosti destinacije: V primeru zaznanih preobremenitev priprava akcijskega načrta za obvladovanje turističnega obiska na problematičnih lokacijah in vpeljava rešitev.

- **Analiza potenciala ponudbe in povpraševanja lokalnih skupnosti:** S ciljem identifikacije pomanjkljivosti in podjetniških priložnosti, preprečevanje razcveta monokulturne turistične ponudbe in spodbujanje ponudbe, ki koristi tako lokalcem kot obiskovalcem. Spremljanje situacije na področju kulinarične ponudbe na območju Lipniška dolina, iskanje rešitev in novih možnosti za zapolnitev morebitne vrzeli v prihodnje.
- **Identifikacija točk zanimivosti in iskanje možnosti financiranja za deficitarno ponudbo:** Ob predpostavki spodbujanja turizma zunaj glavnih turističnih mesecev je treba identificirati ponudbo, ki lahko pripomore k bogatitvi turistične ponudbe zunaj glavne sezone. Priprava načrta spodbud za nekatere ne dovolj tržne dejavnosti, subvencije za obratovanje v času zunaj glavne turistične sezone.
- **Priprava strategije in načrta upravljanja letališča Lesce:** Že v pripravi.

1. Diagnostika stanja, spremljanje učinkov(itosti) in načrtovanje

Aktivnost	Nosilci in partnerji	Obdobje	Skladnost z drugimi dokumenti	Kazalci
Periodično letno zbiranje, analiza in interpretacija ključnih turističnih kazalnikov	JZTKR, OR	2023–2028	SST*	Večanje deleža nočitev v maju, juniju, septembru in oktobru Rast števila obiskovalcev znamenitosti
Sodelovanje pri vzpostavitvi Nacionalnega informacijskega središča	STO, JZTKR, OR	2023–2024	SST	Dostop do informacij NIS
Letni monitoring vpliva turizma na kakovost bivanja lokalnih prebivalcev	JZTKR	2023–2028	RPOR* in SST	Zadovoljstvo domačinov s turizmom nad 80 % Rast doprinosu turizma v lokalno ekonomijo
Dvoletni monitoring (ne) zadovoljstva obiskovalcev in vplivov turizma na lokalno ekonomijo	JZTKR, nastanitve	2024, 2026, 2028	SST	Ohraniti zadovoljstvo obiskovalcev
Diagnostika vročih točk oziroma sezone preobremenjenosti	OR, TNP	2024–2028		Identificirane vroče točke
Analiza potenciala ponudbe in povpraševanja	JZTKR	2023–2028		Vsaj en nov, še neidentificiran produkt
Identifikacija točk zanimivosti in iskanje možnosti financiranja za deficitarno ponudbo	JZTKR, OR	2023–2028	SST	Podaljšana sezona vseh muzejev na 10 mesecev
Priprava strategije in načrta upravljanja letališča Lesce	OR	2023	RPOR	Veljavna strategija letališča

* Legenda kratic navedenih dokumentov: RPOR – Razvojni program Občine Radovljica, SST – Strategija slovenskega turizma, JA/BOJA – Razvojni načrt za Biosferno območje Julijske Alpe

2. Informiranje in izobraževanje

Praktične informacije, podane v pravem trenutku na jasn in zanimiv način, spreminjajo vedenje. Turizem kot nenehno se spreminjajoča dejavnost je odvisna od številnih dejavnikov, zato zahteva nenehno učenje ter usvajanje novih veščin. Hkrati z izobraževanjem in informiranjem kadra v turistično-gostinski dejavnosti je potrebno tudi izobraževanje obiskovalcev in informiranje prebivalcev.

Predvidene aktivnosti informiranja in izobraževanja 2023–2028:

- **Razvoj in izvajanje zunajsezonskega izobraževalnega programa za razvoj kadrov, dvig kakovosti in mreženje turističnih ponudnikov:** Turistični in gostinski ponudniki so izpostavili potrebo, da JZTKR za večjo strokovnost in motiviranje kadra pomaga identificirati sklope zelenih izobraževanj za krepitev specifičnih veščin in vzpostavi kontinuiran izobraževalni program za ponudnike turističnih storitev. Cilj izobraževanj je tudi dvig kakovosti storitev, zato JZTKR udeležbo na izobraževanjih spodbuja, stalno prisotnost pa nagraduje s posebnimi aktivnostmi za ponudnike.
- **Izobraževanje za dober start sezone:** Kontinuirano izobraževanje turističnih ponudnikov v občini Radovljica in Bled (npr. receptorjev) in informatorjev TIC na letnih srečanjih pred poletno sezono z namenom obveščanja ponudnikov o vseh aktualnih produktih, poletnih dogodkih, turističnih produktih in novostih JZTKR ter redno pošiljanje posebnih e-obvestil v bazo turističnih nastanitev med sezono.
- **Spodbujanje, promocija ter zagotavljanje boljših pogojev za zaposlitev v gostinstvu in turizmu:** V turizmu in gostinstvu primanjkuje kakovostnega kadra, zato je treba pritegniti in obdržati dobre delavce: spodbujanje izobraževanja mladih za poklice v turizmu in gostinstvu (v sodelovanju s svetovalnimi delavkami bližnjih OŠ, s predstavitvijo uspešnih projektov javnosti) in nadaljevanje sodelovanja s SGTŠ Radovljica (projekt prakse dijakov šole pri Okusih Radol'ce). Z daljšanjem sezone želimo zagotoviti potrebo po turističnem kadru v celotnem času leta, torej zmanjšati sezonske zaposlitve ter omogočiti bolj vzdržen delovnik v času poletja ter tako zaposlitev v turizmu narediti privlačnejšo.
- **Informiranje in vključevanje prebivalcev v turistični razvoj:** Nenehna skrb za obveščanje lokalne skupnosti o turističnih akcijah in odpiranje možnosti sodelovanja pri razvoju turizma v občini. Obveščanje in vabila k vključevanju, kot je npr. prek spletnega obrazca za oddajanje pobud in mnenj. Objavljanje rezultatov analiz in raziskav turističnih kazalnikov ter ekonomske učinkovitosti.
- **Priprava izobraževalnih vsebin za obiskovalce:** Spodbujanje pozitivnega vedenja obiskovalcev prek učenja o tradicijah, vrednotah, predpisih in omejitvah na destinaciji z namenom bolj tvornega vključevanja obiskovalcev na destinacijo. Pomemben poudarek na vsebinah, ki zmanjšujejo pritisk na okolje: napotki o manjši porabi vode in energije, ozaveščanje o varnih in manj motečih obiskih gora. Tovrstne vsebine niso ločene od drugih, ampak so del komunikacije na vseh kanalih (tiskovine, splet, na lokacijah ...).

- **Izboljševanje informiranja obiskovalcev ob raziskovanju destinacije:** Poenotiti sistem informiranja tako z vizualno podobo kot vsebino. Informacije se podaja na več ravneh in na več načinov (spletna stran, mailingi, tiskovine, na najbolj obiskanih lokacijah). Skupnost Julijske Alpe si prizadeva za vzpostavitev digitalnih portalov na postajah javnega potniškega prometa. Zelo smiselna je vključitev ključnih postaj (železniških in glavnih avtobusnih) v Občini Radovljica v ta projekt. Paneli bodo zbir ažurnih podatkov o javnem potniškem prometu ter sočasno tudi relevantnih informacij o turistični ponudbi. Posodobitev klasičnih panojev ob glavnih parkiriščih, poenotenje smerokazov na pohodnih poteh, informiranje obiskovalcev o varnem obisku gora, o obnašanju v naravi.
- **Multimedijski portali:** V sodelovanju z destinacijami Julijskih Alp je smiselna sodobna predstavitev turistične ponudbe na digitalnih portalih, ki so locirani na ključnih točkah v regiji (npr. osrednja parkirišča, javni promet, turistične točke). Vključuje enoten sistem uredniške vsebine, ki je dostopen na več lokacijah znotraj JA in namen katerega je obveščanje o aktualni ponudbi s podpornimi informacijami o javnih prevozi, dogodkih in odpiralnih časih s ciljem spodbujanja obiska manj znanih krajev, uporabe trajnostne mobilnosti in seznanjanja z lokalnimi posebnostmi kulinarike, izdelkov, obrti.

2. Informiranje in izobraževanje				
Aktivnost	Nosilci in partnerji	Obdobje	Skladnost z drugimi dokumenti	Kazalci
Razvoj in izvajanje zunajsezonega izobraževalnega programa za razvoj kadrov/poklicnega usposabljanja	JZTKR	2023–2028	SST*	2 izobraževanja letno E-novice za ponudnike
Izobraževanje za dober start sezone	JZTKR, ponudniki nastanitev	2023–2028	SST	Vsakoletno izobraževanje
Spodbujanje, promocija ter zagotavljanje boljših pogojev za zaposlitev v gostinstvu in turizmu	JZTKR, Okusi Radol'ce, SGTŠ	2023–2028	SST	Število dijakov na praksi pri Okusih Radol'ce Število redno zaposlenih turističnih delavcev
Informiranje in vključevanje prebivalcev v turistični razvoj	JZTKR	2023–2028	SST	Spletni obrazec Poročila o učinkih turizma
Priprava izobraževalnih vsebin za obiskovalce	JZTKR	2023–2028	SST	Letno število e-novic Trajnostni namigi v vseh novih publikacijah
Izboljševanje informiranja obiskovalcev ob raziskovanju destinacije	JZTKR, OR, Slovenske Železnice	2023–2028	JA/BOJA*	Število prijav ne e-novice Info panoji/točke na ključnih vstopnih točkah
Multimedijski portali	JA	2025–2028	SST	Število portalov na destinaciji

* Legenda kratic navedenih dokumentov: RPOR – Razvojni program Občine Radovljica, SST – Strategija slovenskega turizma, JA/BOJA – Razvojni načrt za Biosferno območje Julijske Alpe

3. Komuniciranje in trženje

Trditev "vsaka reklama je dobra reklama" v času, ko se priljubljene destinacije soočajo s prenatrpanostjo in prekomernimi obiski v glavni sezoni, vsekakor ne drži. Skrbno premišljeno, načrtovano in usmerjeno tržno komuniciranje je formula za boljše upravljanje destinacije in turističnega razvoja. Zastaviti je treba pravilno pot ter slediti zadanim usmeritvam.

Predvidene aktivnosti komuniciranja in trženja 2023–2028:

- **Priprava načrta tržnega komuniciranja destinacije Radol'ca 2023–2028, skladnega s turistično strategijo obvladovanja obiska destinacije Radol'ca:** Določitev primarnih ciljnih skupin in kanalov komuniciranja ter tempiranja, ključnih sporočil in akcij/kampanj (samostojnih ali s partnerji) s ciljem spodbujanja trajnostnega turizma (nizki ogljični odtis, večja potrošnja, daljše bivanje ...), izpostavitve specifičnih produktov ter določitev neželenih izpostavitvev, ki bi spodbujale množični turizem. Določitev načinov in vsebin komuniciranja z lokalnimi prebivalci in različnimi ponudniki. Za boljšo pozicijo turistične spletne strani na spletu je smiselna preusmeritev občinske domene www.radovljica.si na novo domeno (npr. obcina-radovljica.si), domena radovljica.si pa se uporablja poleg www.radolca.si za turistične vsebine.
- **Spodbujanje načrtovanih obiskov:** Spodbujanje zgodnjih rezervacij in direktnih rezervacij nastanitev brez posrednikov oziroma s čim manj posredniki ter rezervacij različnih doživetij in obiskov gostiln z namenom načrtovanja oziroma usmerjanja obiska na destinaciji ob vrhuncih sezone. Nekatere akcije v tej smeri že potekajo, kot je npr. iskanje nastanitev za celotno regijo Julijske Alpe in rezervacija doživetij.
- **Premišljeno usmerjanje obiskovalcev, ki so že na destinaciji s ciljem preprečevanja prenatrpanosti:** Priprava vsakoletno ažurirane mini brošure, ki jo prejme vsak gost s ključnimi napotki in priporočili za lepe počitnice s čim manjšim vplivom na okolje. Priprava mailingov za nastanitve na 14 dni v sezoni s ključnimi izpostavitvami, kaj je vredno obiskati in doživeti, ki se pošiljajo vsem gostom z rezervacijami, ki pridejo v Radol'co.
- **Spodbujanje trajnostne mobilnosti:** Uporaba javnega prevoza za prihod na destinacijo se nadgradi s popustom za določene aktivnosti, kot sta npr. priprava paketov skupaj s Slovenskimi železnicami in dodatna povezljivost kolesarskih in pohodnih poti od točk javnega prevoza. V sezoni je potrebna krepitev javnih prevozov z zadostno frekvenco med lokacijami, kjer turisti so, do lokacij, kjer se želi pospešiti razvoj turizma.
- **Nadaljnje izboljšave Kartice gosta:** Smiselni sta nadgradnja in vključitev mobilnosti in morebitnih parkirišč ob mestnem jedru. Nujno je ohranjanje minimalne dobe bivanja 3 noči ali plačljivosti kartice ter celoletna ponudba

kartice (in vključenih aktivnosti). Cilj je enotna kartica, ki velja za celotno regijo Julijskih Alp. Vključevanje športnih doživetij (jahanje, letalstvo, vodne aktivnosti), kulturne ponudbe, jesenske in zimske ponudbe (aktivnosti v notranjosti) ter parkirišč. Iščemo rešitve za poenostavljeno izdajanje kartic.

- **Nadaljnja vključenost v Zeleno shemo slovenskega turizma in spodbujanje ponudnikov k pridobivanju zelenih znakov:** S ciljem nadaljnje skrbi za trajnost in možnosti pridobivanja sredstev in promocije. Še naprej je smiselno spodbujanje turističnih obratov, doživetij in kulinarike k trajnostnemu delovanju in pridobivanju mednarodno certificiranih zelenih znakov.
- **(Pre)usmerjanje agencijskega turizma v zunajsezonski čas in upravljanje skupinskih obiskov:** S ciljem zmanjšanja obremenitve destinacije v sezoni. Uvedba plačljivega centralnega parkirišča za turistične avtobuse z možnostjo popustov ob najemu lokalnih vodnikov in obisku določenih aktivnosti, znamenitosti, gostiln ... Spodbujanje manjših skupin gostov in določitev maksimalnega števila obiskovalcev na vodenih ogledih, v muzejih. Sodelovanje z agencijami, ki delujejo trajnostno.

3. Komuniciranje in trženje

Aktivnost	Nosilci in partnerji	Obdobje	Skladnost z drugimi dokumenti	Kazalci
Priprava načrta tržnega komuniciranja destinacije Radol'ca 2023–2028	JZTKR	2023	SST*	Načrt trženja
Spodbujanje načrtovanih obiskov	JZTKR, JA	2023–2028	SST	Število vključenih v iskalnik nastanitev JA
Premišljeno usmerjanje obiskovalcev na destinaciji	JZTKR	2023–2028		Vsakoletna brošura sezone
Spodbujanje trajnostne mobilnosti	JZTKR, Slovenske železnice, avtobusni prevozniki	2023–2028	SST, JA/BOJA*	Paketi s SŽ Povezljivost pohodnih in kolesarskih poti z javnim prevozom Krepitev poletnih javnih linij prevoza
Nadaljnje izboljšave Kartice gosta	JZTKR, Julijske Alpe, ponudniki	2023–2028	JA/BOJA	Število izdanih kartic Število partnerjev
Nadaljnja vključenost v Zeleno shemo slovenskega turizma in spodbujanje nastanitev za pridobivanje zelenih znakov	JZTKR, STO, ponudniki, OR	2023–2028	SST, RPOR*	Ohranjanje znaka destinacije Število ponudnikov s trajnostnimi znaki
(Pre)usmerjanje agencijskega turizma v zunajsezonski čas in upravljanje skupinskih obiskov	JZTKR	2023–2028		Število vodenih ogledov, delež v sezoni

* Legenda kratic navedenih dokumentov: RPOR – Razvojni program Občine Radovljica, SST – Strategija slovenskega turizma, JA/BOJA – Razvojni načrt za Biosferno območje Julijske Alpe

4. Nadgradnja obstoječih turističnih produktov

V zadnjem desetletju so se v Radol'ci razvili številni kakovostni turistični produkti, nekateri povsem inovativni. Razvoj teh produktov pa se nikoli ne konča, ampak jih je treba nenehno izboljševati. Prilagajati se morajo trgu, ostajati zanimivi, bolj okoljsko odgovorni, kot so bili sprva. Nadgradnja in prilagajanje sta smiselna tudi z vidika atraktivnosti produktov zunaj glavne turistične sezone.

Predvidene aktivnosti nadgradnje obstoječih turističnih produktov 2023–2028:

- **Nadaljnji razvoj nižinskih in gorskih pohodniških poti:** Za obstoječe poti je treba nenehno skrbeti z vsakoletnimi pregledi poti ter dostopnimi pohodnimi kartami ter trasami poti prek mobilnih naprav. Redno je treba objavljati morebitne zaprtosti poti. Pri obstoječih poteh se posebno skrb nameni razglediščem na poteh (npr. Pusti grad) ter parkiriščem, določi pa se tiste poti, ki so še posebej atraktivne v jesenskem, zimskem in pomladnem času. To atraktivnost v času zunaj poletja se poudari pri komunikaciji. Smiselni so nadgradnja poti v smeri medsebojne povezljivosti poti in krajev peš ter priključevanje vhodnih in izhodnih peš točk s postajami javnega prometa (ŽP Podnart, Radovljica, Lesce, Globoko, Otoče), stalna skrb za označenost poti, dodajanje interesnih točk in vsebin ter klopi.
- **Nadaljnji razvoj nižinskega kolesarjenja:** Izkoristiti mrežo makadamov in kolovozov ter regijsko povezovanje s sosednjimi destinacijami. Omrežje turnokolesarskih tras je z vidika atraktivnosti treba nadgrajevati z novimi trasami in zagotavljati raznolikost ponudbe. Priprava krožnih kolesarskih tur po makadamih in lokalnih cestah mimo znamenitosti, primernih za e-kolesarje, z navezavami na ŽP Lesce, Podnart in Radovljica ter zagotovitev e-polnilnic ob poti. Te poti nagovarjajo kolesarje, ki jim nista glavni cilj število kilometrov in rekreacija, ampak uživanje v naravi, kulturi in kulinariki. Na področju kolesarske ponudbe je zaznana potreba po možnostih najema kakovostnih koles v Radovljici. Prizadevamo si za realizacijo izgradnje kolesarskih stez, predvidenih v razvojnem načrtu Občine Radovljica (razvojni načrt občine SC4/Ukrep 4.3 infrastruktura za trajnostno mobilnost, izgradnja daljinske kolesarske povezave Žirovnica–Lesce–Radovljica–Brezje–Dobro Polje) in navezava krajev na daljinsko kolesarsko pot: Begunje na Gorenjskem, Podnart.
- **Še bogatejši Okusi Radol'ce:** Skrb za ohranjanje kakovosti ponudbe, izobraževanje in spodbujanje mladih kadrov za gostinstvo, širitev kroga dobrih restavracij na destinaciji, podpiranje sodelovanja in povezovanja ter skupna promocija. Nadgradnja meseca lokalne kulinarike s kulinaričnimi produkti za butične skupine in z dogodki na kmetijah, pri lokalnih pridelovalcih. Na trgu ponuditi lokalno kolesarsko oz. pohodniško malico, ki jo lahko obiskovalci naročijo v svojo nastanitev ter vzamejo s seboj na dnevni izlet s kolesom, peš, z vozilom.

- **Nadaljnji razvoj kmetijsko-turističnih produktov:** Skupaj s kmeti oblikovati sezonsko obarvane oskrbovalne pakete za turistično in gostinsko ponudbo z namenom čim krajših nabavnih verig. Razvoj doživetja kmetova miza (dogodek vrhunske kulinarike na kmetiji) in kolesarsko-kulinarične ture.
- **Vsakoletno inoviranje Festivala čokolade:** Ohranjati kakovost programa in osredotočenost na ponudbo čokolade. Ohraniti vstopnino na dogodek, a ponuditi več. Festival se mora odvijati na več lokacijah: v parku, graščini, starem mestnem jedru. Spodbujati degustacije in ohraniti tekmovanje za naj praline. Festival čokolade kot najboljši kulinarični dogodek za družine s pestrim programom delavnic in animacij. Smiselno je razmisliti o bolj butični ponudbi v Radovljiški graščini oz. o kakovostnem kulinaričnem spremljevalnem programu (delavnice z mojstri čokolade, spajanje čokolade itd.). Festival potrebuje rešitev na področju trajnostne mobilnosti in parkiranja ter še več poudarka na področju zmanjševanja odpadkov. Za spodbujanje nastanitve je smiselna uvedba delavnic pred festivalom in po njem. Kot dodatno festivalsko ponudbo uvajamo novo butično vodeno doživetje Mesto čokolade, ki ga ponujamo v celotnem času leta.
- **Nadaljevanje tradicionalnih periodičnih dogodkov v mestnem jedru Radovljice – Radolška tržnica z boljšakom, četrtkovi večeri na trgu in decembrski program:** Ti dogodki so namenjeni domačinom, slovenskim gostom in tujim obiskovalcem ter so usmerjeni k povezovanju kulture, kulinarike in druženja. Njihova nadgradnja je možna v smeri kakovosti in trajnosti. Nove prireditve v mestnem jedru v organizaciji JZTKR niso predvidene. V mestu se odvijajo tudi prireditve turističnih in drugih društev, ki jih je smiselno ohranjati, nadgrajevati in povezovati v turistično ponudbo (npr. Festival Radovljica, srednjeveška tržnica, pustni sprevod, klavirsko tekmovanje).
- **Nadaljevanje tematskih dogodkov na destinaciji: Okusi piva, Opera v parku, Swing Radol'ca, Julian Alps Trail Run, Festival Avsenik in Narodnozabavni vikend.** Ti dogodki potekajo v soorganizaciji z drugimi partnerji. Nujno je usmerjanje organizatorjev v razbremenitev poletnih mesecev in trajnostni pristop (brez plastike za enkratno uporabo, lokalna kulinarika, spodbujanje kratkih dobavnih verig ...). Dogodki, ki jih podpira JZTKR, morajo imeti povezavo z zgodbo destinacije (npr. narodnozabavna glasba, kultura, tek v naravi) oz. uveljavljajo pozicioniranje destinacije v regiji.
- **Zunanja produkcija prireditev na območju destinacije po načelu trajnosti in skladnosti s turističnimi smernicami:** To so dogodki, ki se v mestnem jedru odvijajo na pobudo zunanjih organizatorjev. Ključno je, da se tudi pri teh dogodkih ohranjajo zaveze k trajnosti in vpetosti lokalnega okolja in ponudnikov ter da so dogodki skladni z vizijo radovljiškega turizma.
- **Prevetritev produkta Obišči in razišči:** Produkt je v obstoječi obliki kot povezovalni produkt štirih občin velik finančni zalogaj, obenem pa ne dosega zelenih rezultatov. Smiselna je ohranitev ali celo nadgradnja vodenih ogledov Kroke, Gradu Kamen, Radovljice, razmisliti pa je nujno o optimizaciji stroškov in organizacije prevozov.

- **Večja vključenost jamarstva, lokostrelstva in ribištva:** Nišni produkt jamarstvo na Jelovici se lahko razvije v smeri ekskluzivnega doživetja jame v spremstvu jamarja, lokostrelstvo pa je odličen zunajsezonski produkt, ki ga obiskovalec lahko doživi v Dragi, vendar je predpogoj za razvoj obnova parkourja v Dragi. Ribištvo je prav tako produkt, ki lahko obogati čas pred poletjem, gre pa za specifičen segment gostov, ki bivajo dlje in se vračajo na destinacijo. Produkt je smiselno promovirati in razvijati v povezavi s širšo regijo (Julijske Alpe).
- **Preveri se skupni interes in možnosti za razvoj in promocijo znamke Avsenik:** potencialno močna zgodba pri segmentu nemško govorečih obiskovalcev lahko s premišljenim oblikovanjem novih produktov pritegne nove goste.
- **Produkti v zaprtih prostorih:** Trenutno je precej razdrobljena in tudi pomanjkljiva ponudba aktivnosti v zaprtih prostorih. Obstoječi tovrstni produkti so plezalni center v Vrbnjah, bowling v Lescah, radovljiški bazen, muzeji, prostori za kulturne dogodke. Ker ta ponudba pomembno vpliva na privlačnost destinacije zunaj poletja in dopolnjuje zunanje lokacije prek leta (dež, krajši dan jeseni ...), so smiselni njihova povezava v ponudbi Kartice gosta zunaj poletja ter spodbujanje nadgradenj, večja dostopnost in vključenost v turizem.
- **Nadaljnji razvoj radolca.app:** Dopolnitev s čim več objekti in z novimi pristopi zgodbarjenja in inovativnih načinov predstavitve kulturne dediščine.
- **Doživetje Gradu Kamen:** Nadgradnja vodenega ogleda gradu (interpretacija z uporabo viteške opreme) in postavitvijo razstave v stolpu. Glede na atraktivnost lokacije in nujnost obnove je potrebna izdelava konservatorskega načrta in načrta revitalizacije gradu.
- **Nadgradnja produkta kroparskega kovaštva:** Z novo razstavo Kovaškega muzeja, z interaktivnim digitaliziranim vodnikom po Kropi in Kamni Gorici ter praviljično doživljajsko otroško potjo po Kropi. Pri nadgradnjah je nujno razmišljati o celostni turistični ponudbi (parkirišča, kulinarika).
- **Razvoj poti pristnih čutov Radol'ce:** Posebna pomladna in jesenska pot po naravi, ki v določenem letnem času ponuja posebna izkustva (zvoke, cvetlice, barve, šelestenje listov, okuse, ...).
- **Nadgradnja nastanitvene ponudbe:** Novih sezonskih nastanitev na območju Lesc in Radovljice ne spodbujamo. Obstoječe nastanitve naj se razvijajo v smeri trajnostnega delovanja (pridobivanje zelenih znakov), daljšega obdobja obratovanja ter večje kakovosti. Nujno je spodbujanje investicij v kakovostne hotelske kapacitete, ki generirajo stalne zaposlitve in višjo dodano vrednost, iskanje investorjev in podpora pri pridobivanju dovoljenj ter soglasij. Pri vzpostavljanju novih nastanitev se morajo upoštevati zaščita naravnih vrednot in trajnostno delovanje objekta ter zagotavljanje celoletne ponudbe. Potrebno je povezovanje nastanitev z lokalnimi kmetijami na področju kulinarične ponudbe, razvoj in nagrajevanje dobrih kadrov, poznavanje turistične ponudbe z vidika pravih usmeritev gostov ter krepitev ciljev te strategije.

4. Nadgradnja obstoječih turističnih produktov

Aktivnost	Nosilci in partnerji	Obdobje	Skladnost z drugimi dokumenti	Kazalci
Nadaljnji razvoj nižinskih in gorskih pohodniških poti	JZTKR, OR, društva	2023–2028	RPOR*, JA/BOJA*	Urejenost poti Število poti, povezanih z javnim prevozom
Nadaljnji razvoj nižinskega kolesarjenja	JZTKR, OR	2023–2028		Število tras MTB Zgrajene kolesarske povezave
Še bogatejši Okusi Radol'ce	JZTKR, gostinski ponudniki, kmetje	2023–2028	SST*, RPOR	Število članov v Okusih Radol'ce Število kulinarčnih dogodkov Nočitve in prodani meniji v novembru
Nadaljnji razvoj kmetijsko-turističnih produktov	JZTKR, kmetje	2023–2028	SST, JA/BOJA	Število kulinarčnih produktov Število rednih ponudnikov na Radolški tržnici
Vsakoletno inoviranje Festivala čokolade	JZTKR, čokoladice	2023–2028		Število prodanih vstopnic Število razstavljalcev Ustvarjen prihodek Delež tujih gostov (ocena) Nočitve v aprilu
Nadaljevanje tradicionalnih periodičnih dogodkov v mestnem jedru Radovljice	JZTKR, OR, kmetje, obrtniki, glasbeniki in drugi izvajalci	2023–2028		Število obiskovalcev Zanimanje za dogodke (obisk spletnih strani, družbenih omrežij)
Nadaljevanje tematskih dogodkov na destinaciji	JZTKR, organizatorji dogodkov	2023–2028		Število obiskovalcev Trajnostni vidik dogodkov
Zunanja produkcija prireditev po načelu trajnosti in skladnosti s turističnimi smernicami	OR	2023–2028		Skladnost dogodkov s strategijo
Prevetritev produkta Obišči in razišči	JZTKR, sosednje destinacije	2023		Število gostov pri produktu Strošek na gosta
Večja vključenost jamarstva, lokostrelstva, ribištva	Ponudniki doživetij	2024–2028		Prodaja novega produkta
Produkt Avsenik	Tradicija Avsenik	2024–2028		Nov produkt
Nadaljnji razvoj radolca.app	JZTKR, EU (razpisi)	2023–2028	SST	Število novih točk aplikacije
Doživetje Gradu Kamen	JZTKR, OR	2024–2028	RPOR	Konservatorski načrt Načrt revitalizacije Obogaten produkt vodenja Število izvedenih vodenj
Nadgradnja produkta kroparskega kovaštva	MRO, OR, JZTKR	2023–2028	RPOR	Obnovljen Kovaški muzej Število obiskovalcev v KM Število prodanih otroških doživetij
Poti pristnih čutov Radol'ce	JZTKR, društva (skrbniki poti)	2024–2025	SST	Število jesenskih poti Število pomladnih poti
Nadgradnja nastanitvene ponudbe	Ponudniki nastanitve	2023–2028	SST	Število celoletnih ponudnikov Število ponudnikov s trajnostnimi znaki

* Legenda kratic navedenih dokumentov: RPOR – Razvojni program Občine Radovljica, SST – Strategija slovenskega turizma, JA/BOJA – Razvojni načrt za Biosferno območje Julijske Alpe

5. Razvoj novih turističnih produktov

Poleg JZTKR radovljiški turizem razvijajo različni akterji, saj turistične produkte izvajajo, tržijo in razvijajo lokalna turistična in druga društva, zasebniki ter tudi drugi javni zavodi. Ključno vodilo vseh izvajalcev morajo biti kakovost in usmerjenost v trajnostno delovanje ter skladnost z vizijo destinacije Radol'ca. Novi produkti so tisti, ki spodbujajo decentralizacijo in/ali desezonalizacijo. Predpogoj za njihov razvoj pa so temu namenjena sredstva javnih razpisov in pozivov. Ker so trendi v turizmu hitro spreminjajoči, se pušča tudi prostor za nepredvidene priložnosti razvoja produktov v prihodnosti.

Predvidene aktivnosti razvoja novih turističnih produktov 2023–2028:

- **Trail center Kamna Gorica:** Na območju smučišča Kamna Gorica in nad njim se uredi ponudba za gorske kolesarje. Gre za območje, ki je že zdaj namenjeno športno-rekreativnim vsebinam, projekt ureditve pa mora vključevati celostno ponudbo (servisni objekt, parkirišče in PZA). Vsa infrastruktura bo hkrati tudi infrastruktura smučišča. Produkt trail centra je aktualen od aprila do oktobra ter ponuja novo razvojno priložnost in motiv za oživitev gostinske ponudbe v kraju, ob obstoječih družinskih poteh pa je lahko odličen produkt za družine.
- **Razvoj produkta prostovoljskega turizma:** z zainteresiranimi akterji identificirati probleme v občini, ki bi se jih lahko izboljšalo s prostovoljskimi akcijami ter v primeru zanimivih konceptov oblikovati produkt(e) prostovoljskega turizma, ki povezujejo lokalno skupnost in obiskovalce.
- **Narejen v Radol'cu:** Spodbujanje lokalnih ustvarjalcev in obrtnikov k odprtim delavnicam ustvarjalcev in razvoju lokalnih spominkov.
- **Kultura v atriju:** V soorganizaciji kulturnih društev in posameznikov prirejanje manjših koncertov v hišah in atrijih kulturne dediščine, predvsem na periferiji (npr. atrij Šulerjeve hiše v Kropi, staro vaško jedro Lesc, atrij gradu Katzenstein).

5. Razvoj novih turističnih produktov

Aktivnost	Nosilci in partnerji	Obdobje	Skladnost z drugimi dokumenti	Kazalci
Trail center Kamna Gorica	OR, JZTKR, lokalna skupnost, investitor	2025–2028	RPOR*	Število urejenih tras Število prodanih vozovnic Število nočitev v Kamni Gorici
Razvoj produkta prostovoljskega turizma	JZTKR, TD	2023–2025		Število prostovoljskih akcij
Narejen v Radol'cu	JZTKR, lokalni obrtniki in drugi ustvarjalci	2023–2028		Število članov Narjen v Radol'cu
Kultura v atriju	JZTKR, lokalne skupnosti	2024–2028	SST*	Število dogodkov Število lokacij

* Legenda kratic navedenih dokumentov: RPOR – Razvojni program Občine Radovljica, SST – Strategija slovenskega turizma, JA/BOJA – Razvojni načrt za Biosferno območje Julijske Alpe

6. Nujni infrastrukturni projekti

Vzdrževana in nujna dodatna infrastruktura je predpogoj za razvoj turizma, ki lahko nemoteče sobiva z lokalno skupnostjo. Večina infrastrukturnih projektov zahteva občinsko oziroma medobčinsko aktivacijo, JZTKR pa je tisti, ki daje priporočila.

Nujni infrastrukturni projekti 2023–2028:

	Nosilec projekta in partnerji	Zunanji dejavnik	Zahtevnost projekta	Trajanje izvedbe projekta	Začetek projekta*	Kazalniki
Kolesarska in pohodniška infrastruktura						
Izgradnja trail centra Kamna Gorica	OR, lokalna skupnost, drugi investitorji	Sredstva EU, investitor	*****	*****	2024	Pridobljena dokumentacija Število urejenih trailov
Priključki za polnjenje e-koles pri turističnih ponudnikih in na atrakcijah	Turistični ponudniki	Interes ponudnikov	*	*	2023	Število polnilnic
Več stojal in drugačna stojala za kolesa (nujno Linhartov trg, po pregledu tudi na drugih morebitnih lokacijah)	OR in drugi lastniki	ZVKDS, nova urbana oprema	*	*	2023	Število stojal
Izgradnja daljinske kolesarske povezave Žirovnica–Lesce–Radovljica–Brezje–Dobro Polje	OR, država	RS	****	****	2025	Izgradnja omrežja
Navezava krajev na daljinsko kolesarsko pot: Begunje na Gorenjskem	OR	Sredstva EU	****	***	2025	Število priključenih krajev na omrežje
Posodobitev/dopolnitev peš in kolesarske povezave po stranskih poteh/stezah na relaciji Radovljica–Lesce–Bled	OR, drugi investitorji	Sredstva EU, sredstva drugih investitorjev	**	**	2025	Dodatna kolesarska povezava
Ureditev in izgradnja primernejših parkirnih prostorov						
Ureditev plačljivega parkiranja ob mestnem jedru Radovljice ter parkirne politike za goste nastanitvenih obratov v mestnem jedru	OR	Občinski svet	*	*	2023	Občinski odlok o parkiranju
Ureditev parkirišč na izhodiščih za pohodne poti ter ob turističnih znamenitostih	OR	Razpisi, lastništvo	**	*	2025	Število urejenih parkirišč
Park & ride	OR in sosednje občine	Razpisi, investitor	*****	***	2025	Centralno parkirišče Javni prevoz s parkirišča
E-polnilnice za vozila v bližini lokalov in nastanitvenih objektov	Zasebni investitorji	Interes zasebnih investitorjev	*	*	2024	Število e-polnilnic

	Nosilec projekta in partnerji	Zunanji dejavnik	Zahtevnost projekta	Trajanje izvedbe projekta	Začetek projekta*	Kazalniki
Nadzor nad nepravilnim parkiranjem	MIR	Odlok o parkiranju	*	*	2023	Urejeno parkiranje
Vzpostavitev mreže manjših plačljivih PZA v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi ali posamezniki, prednostno na desnem bregu Save	Zasebni investitorji	Interes investitorjev in lokalne skupnosti, dovoljenja	***	**	2023	Število parkirnih mest za avtodome, odprtih vse leto
Spodbujanje uporabe javnega prevoza						
Ureditev avtobusne postaje Radovljica	Lastnik objekta	Interes lastnika objekta	***	**	2026	Prenova postaje
Ureditev železniške postaje Lesce–Bled kot multimodularnega prometnega vozlišča (vlak, avtobus) in vstopne točke na območje TNP prek avtobusne povezave	DRSI	Razpisi, dovoljenja	*****	***	2023	Celostna ureditev Informacijske vsebine na ŽP
Ureditev ŽP Podnart	DRSI		***	**	2023	Celostna ureditev
Krepitev javnih prevozov v Lipniško dolino v poletnem času	Ponudnik prevozov, država	Razpisi, C	**	*****	2024	Število vsakodnevnih linij v poletnem času
Študija in uvedba poletnega linijskega prevoza ter infrastruktura	OR, lastniki kampov	Interes lastnika, prevozno sredstvo, šoferji	*	*****	2023	Število voznih dni AP Šobec
Izvedba študije nosilnosti doline Draga ter po potrebi uvedba poletnih vikend shuttle prevozov in ureditev parkirnih prostorov za dolino Draga	UNESCO Mab, ZZVN Kranj, OR	Razpisi, zadostno število šoferjev	*****	***	2025	Študija nosilnosti Parkirni režim
Izboljšave komunalne infrastrukture						
Menjava košev za mešane odpadke s koši za ločeno zbiranje odpadkov (Linhartov trg, graščina, grajski park, centralna parkirišča, Grad Kamen)	OR	Nova urbana oprema, ZVKDS	*	*	2025	Koši za ločeno zbiranje odpadkov na javnih lokacijah
Odstranitev ekoloških otokov iz bližine turističnih atrakcij.	OR	ZVKDS	*	*	2023	Nova lokacija eko otoka
Izgradnja mreže javnih stranišč: ŽP/AP Lesce, AP Radovljica, Grad Kamen, Krpin, Krova in na drugih atrakcijah	OR, lastniki objektov	ZVKDS, razpisi	**	**	2023	Število javnih stranišč
Izgradnja pitnikov (Grajski park v Radovljici, parkirišče Krpin, pod lipo v Kamni Gorici)	OR	ZVKDS, vodovodno omrežje	*	*	2025	Število javnih pitnikov

	Nosilec projekta in partnerji	Zunanji dejavnik	Zahtevnost projekta	Trajanje izvedbe projekta	Začetek projekta*	Kazalniki
Izgradnja in obnova objektov, skrb za kulturno dediščino, nakup dodatne infrastrukture						
Zagotovitev in ureditev skladišča za tiskovine in sezonsko opremo JZTKR na Linhartovem trgu	OR	Primeren prostor	*	*	2023	Zadostno skladišče
Pokritje levega atrija Radovljiške graščine za zagotavljanje dodatnega razstavnega in prireditvenega prostora za potrebe muzejev in društev ter ureditev graščinske terase, ureditev kleti za degustacije in izpraznitve prostora med desnim atrijem in teraso (možnost dodatne ponudbe v sklopu graščine)	OR	Razpisi, ZVKDS	**	**	2023	Pokrit atrij Urejena in za dogodke primerna klet graščine
Nadgradnja infrastrukture za prireditve: nakup večjega prireditvenega odra	OR		*	*	2025	Lastni oder, primeren za vse dogodke v OR
Vsakoletna obnova oz. dopolnitev decembrske okrasitve	OR		*	*****	2023	Izpopolnitev okrasitve
Priprava celostnega konservatorskega načrta Gradu Kamen in ureditev javnih WC-jev, prostora pred gradom za sprejem skupin in organizacijo dogodkov ter ureditev parkirišč	OR, ZVKDS	Razpisi	*****	*****	2023	Konservatorski načrt za grad Javni WC na gradu Urejen vstopni del Urejeno lastništvo
Obnova del Jožeta Plečnika v Begunjah	OR, ZVKDS, MK	ZVKDS	*****	***	2023	Ureditev objektov
Dokončanje obnove Klinarjeve hiše v Kropi	OR, MK, MRO	Razpisi	*****	***	2024	Nova razstava v KM
Obnova tehniške dediščine Krobe in Kamne Gorice (vigenjc, rake)	OR, MK	Razpisi	*****	*****	2025	Ureditev objektov
Redna sredstva za obnovo kulturne dediščine (razpis)	OR	Interes lastnikov	*	*****	2023	Vsakoletni razpis OR za obnovo
Vzpostavitev mehanizma spremljanja in reguliranja dejavnosti v starem mestnem jedru in ob drugih turističnih atrakcijah	OR	Zakonodaja	*	*****		

	Nosilec projekta in partnerji	Zunanji dejavnik	Zahtevnost projekta	Trajanje izvedbe projekta	Začetek projekta*	Kazalniki
Ohranjanje narave, skrb za okolje						
Reka Sava: ureditev vstopno-izstopnih točk na reki Savi, ohranitev in/ali vzpostavitev dostopa do priobalnega pasu reke Save, ohranjanje mokrišč in priobalnega pasu	OR, ZRSVN, DRSV in lastniki zemljišč	Sodelovanje lastnikov	**	*****	2023	Dostop do sotočja Urejene vstopno-izstopne točke
Nadzor in sprotno reševanje problematike divjega kampiranja	MIR, inšpekcije		*	*****	2023	
Ohranjanje krajine, podeželja, podpora lokalnih kmetov	OR, MKGP	Lastniki zemljišč	*	*****	2023	Ohranjanje števila kmetij Ohranjanje kmetijskih zemljišč
Medobčinski infrastrukturni projekti, pomembni za zadovoljstvo gostov na destinaciji, in uresničevanje ciljev strategije, povezovanje regije ter medregijski projekti						
Blejska južna razbremenilna cesta	Država in Občina Bled					
Centralno parkirišče park & ride v Lescah	Glej zgoraj					
Izgradnja kolesarske povezave z Bohinjem, Jesenicami in Kranjem	Država		*****	*****	2025	Povezano omrežje
Ohranjanje in krepitev avtobusnih povezav v sezoni	Prevozniki, država	Subvencije	***	*****	2023	
Krepitev vlakovnih kompozicij s kolesarskimi vagoni	Slovenske železnice	Subvencije	**	*****	2023	

* kot začetek projekta se štejejo prve aktivnosti (pridobivanje dokumentacije ...)

7. Ključna partnerstva in sodelovanja

Ne nazadnje je uspeh razvoja destinacijskega turizma odvisen od najrazličnejših partnerstev in sodelovanj. Zato je pomembno, da je Javni zavod Turizem in kultura Radovljica kot lokalna turistična organizacija ves čas v stiku s partnerji znotraj destinacije (turističnimi, gostinskimi in drugimi ponudniki, turističnimi društvi, prebivalci) ter navezuje in ohranja stike v regiji in širše.

Ključna partnerstva in sodelovanja v 2023–2028:

- **Partnerstvo s turističnimi društvi v občini:** Pomembno je za zagotavljanje urejenosti krajev ter spodbujanje lokalne ponudbe, kot so vodeni ogledi v Mošnjah in Kamni Gorici. Večina društev organizira tradicionalne prireditve (Radovljica, Begunje, Kropa, Kamna Gorica, Mošnje), nekatera s pomočjo občinskih razpisov skrbijo za tematske poti v svojem okolju (Begunje, Kamna Gorica, Brezje). Zato je predvsem za aktivna društva smiselna nadaljnja podpora z občinskimi razpisi ter morebitno organizacijsko pomočjo.
- **Slovenska turistična organizacija (STO):** Strategijo destinacije Radol'ca je pomembno navezovati tudi na državno strategijo, saj se tako odpirajo nove priložnosti in lahko zagotovijo dodatna finančna sredstva za razvoj lokalnega turizma. Ključno je, da destinacija ostane ena od vodilnih destinacij, saj ima tako glede na veljavno nacionalno turistično strategijo več možnosti za pridobivanje razpisnih sredstev STO.
- **Delovanje v regijskem združenju Julijske Alpe:** Destinacija Radol'ca je tujemu gostu privlačna predvsem zaradi bližine Triglavskega narodnega parka. Julijske Alpe so v tujini uveljavljena in prepoznana znamka, ki jo je smiselno krepiti, pri promocijskih aktivnostih na tujih trgih pa se Radovljica predstavlja kot del tega območja. Ker tudi strategija razvoja turizma v Julijskih Alpah temelji na trajnostnem pristopu in se usmerja v omejevanje obiska poleti, so skupne aktivnosti smiselne še naprej. Predvsem na področju digitalizacije voznih redov ter rezervacijskih sistemov in promocije je navezava na Julijske Alpe ključna.
- **Vključenost v Združenje zgodovinskih mest Slovenije:** Staro mestno jedro Radovljice se predstavlja v družbi preostalih mest Slovenije, ki jih bogati kulturna dediščina. V sklopu združenja se nagovarja turiste raziskovalce, hkrati pa išče skupne rešitve za povezovanje kulture in turizma ter upravljanje mestnih jeder.
- **Partnerstvo v UNWTO Best Tourism Villages:** Gre za mednarodno združenje, v katerem je Radovljica partnerica zaradi pridobljenega naziva v letu 2021. Prek partnerstva se izvajajo brezplačni webinarji s predstavitvami dobrih praks, tkejo pa se tudi poznanstva, ki lahko npr. rezultirajo kot skupne prijave na mednarodne razpise (primer razpis Interreg Euro-Med).

Načrtovani projekti po krajih Občine Radovljica

V nadaljevanju so predstavljene načrtovane akcije iz sklopov 4, 5 in 6 po posamičnih večjih krajih občine. Ključno vodilo za oblikovanje akcij so izražena pričakovanja domačinov in ponudnikov, da se morajo aktivnosti v drugi strategiji bolj decentralizirati, torej misliti tudi na druge kraje, ne zgolj na Radovljico.

	Ključni cilji akcij	Nadgradnja obstoječih in razvoj novih produktov	Nujni infrastrukturni projekti
Celotna destinacija	Decentralizacija in desezonalizacija turistične ponudbe, izboljšanje kakovosti, iskanje potencialov, izboljšanje infrastrukture za lokalno skupnost in turiste, lokalni dogodki in razvoj dejavnosti.	Nadgradnja Okusov Radol'ce. Dopolnjena Kartica gosta. Spodbude za odprtost dejavnosti, ki so zunaj glavne sezone zaprte. Nadgradnja kolesarskih in pohodnih poti in njihovo stalno urejanje. Zagon produkta Kultura v atriju, prevetritev produkta Obišči & razišči.	Izgradnja mreže javnih WC-jev, pitnikov in parkirišč. Mreža PZA, razvita v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi ali posamezniki, več e-polnilnic.
Radovljica	Center destinacije, ki v poletnem času potrebuje razbremenitev.	Radolška tržnica, dogodki v parku in na Linhartovem trgu, Festival čokolade, nadgradnja aplikacije radolca.app.	Skladišče za JZTRK, javni WC na avtobusni postaji, pokritje levega atrija in ureditev terase v Radovljiški graščini, več stojal za kolesa, menjava košev na Linhartovem trgu s koši za ločeno zbiranje, ureditev parkirne politike.
Lesce	Kraj z največjim poletnim pritiskom nočitev in prometa, ki nujno potrebuje regionalne prometne rešitve. Zagotoviti je treba boljšo obveščenost gostov.	Strategija in načrt upravljanja letališča Lesce. Ureditev ŽP Lesce (TIC ...). Peš in kolesarska povezava prek Šobca.	Ureditev AP in ŽP Lesce: ureditev turistično informacijske točke (digitalne), javni WC-ji, prikazovalniki voznih redov (avtobus in vlak). Realizacija park & ride ob izvozu z avtoceste. Kamp Šobec in River Camping Bled – študija in uvedba shuttle prevozov v sezoni, razmislek o AP ob regionalni cesti.

	Ključni cilji akcij	Nadgradnja obstoječih in razvoj novih produktov	Nujni infrastrukturni projekti
Kropa	Bogata kulturna dediščina, ki kliče k obogatitvi vsebin. Skladno s tem je nujno zagotavljanje poletnega javnega prevoza.	Nova, interaktivna razstava v Kovaškem muzeju. Povezava muzejske sprejemnice in turistične točke. Zasnova interaktivnega vodnika po Kropi. Ohranitev odprtega vigenjca Vice. Zagotavljanje prenosa kovaških znanj na mlajše generacije. Pravljično-doživljajska pot po Kropi za otroke.	Obnova Klinarjeve hiše. Ureditev trškega jedra. Javni WC. Zagotovitev javnih prevozov in kulinarčne ponudbe poleti. Možnost ureditve manjšega PZA glede na lokalni interes.
Begunje	Ponujajo prijeten odmik od gneče s poudarkom na aktivnostih v naravi in narodnozabavni glasbi, za to pa je potrebna ureditev parkirišč in kulturne dediščine.	Konservatorski načrt za Grad Kamen, viteško vodenje po gradu in razstava v stolpu, Narodnozabavni vikend in Festival Avsenik, zagotavljanje odprtosti TIC v sezoni. Produkt Plečnik: obnova in sodobna interpretacija del Jožeta Plečnika. Iskanje novih možnosti produkta Avsenik.	Prenova Gradu Kamen skladno s konservatorskim načrtom, celostni konservatorski načrt, javni WC-ji, ureditev prostora za sprejemanje gostov in ureditev parkirišč. Na podlagi analiz ureditev parkirišč in prevozov v dolino Drage. Ureditev parkirišča, ekološkega otoka, javnega WC in PZA v Krpinu.
Kamna Gorica	Zanimiva zgodovina in čudovita narava. Lahke pohodne poti v navezavi s pomembno peš potjo do Radovljice in trail center prinašajo priložnost za prijetno družinsko središče.	Izgradnja trail parka na območju smučišča. Povezanost pohodnih poti po okolici in v sosednje kraje (Radovljica, Dobrava, Lancovo), urejenost vaškega jedra in navezava na Kropo (skupen digitalni vodnik).	Ureditev trail centra z infrastrukturo, skrb za ohranjanje in urejenost vaškega jedra. Ureditev izhodiščne točke za peš poti.
Brezje in Mošnje z okolico	Podeželje z bogato romarsko tradicijo. Preplet pohodnih poti in sakralne dediščine.	Promocija Brezij prek obstoječih romarskih poti, romarski turizem kot pomemben produkt, spodbujanje prihoda z javnim prevozom (označitev peš povezave z ŽP Globoko, povezava s Trzičem – priljubljena obstoječa peš pot iz smeri Trziča), Villa rustica – interpretacija in dostopnost najdišča za skupine po naročilu. Vključitev krajev v krožne kolesarske trase in peš poti Globoko–Brezje–Radovljica.	Stalna skrb za Pot miru na Brezjah, Brezje povezati z ŽP Globoko: označitev poti Globoko–Brezje s smerokazi. Pločnik oz. ločena peš pot Posavec – most ob bližnjici (povečanje varnosti romarjev iz smeri Otoč/Posavca) Revitalizacija in obnova Gradu Podvin.
Lipniška dolina (brez Krope in Kamne Gorice)	Odmaknjena dolina s pristnim podeželjem, lahkotnimi pohodniškimi in kolesarskimi potmi ter lepimi razgledi.	Razvoj pohodništva in kolesarstva v povezavi s prevozi z vlakom (ŽP Podnart, Globoko in Otoče). Ureditev razgledne točke na Pustem Gradu. Vključitev slapa Šum v turistično ponudbo (po posvetovanju z lokalno skupnostjo).	Ureditev vstopnih/izstopnih točk na reki Savi, dostop do reke, ureditev parkirišč za pohodne poti, urejanje Pustega gradu in postavitve klopi. Izgradnja kolesarske poti skozi Lipniško dolino, ureditev ŽP Podnart.

“Prestižni trajnostni turizem, ki nam bo služil še mnoga leta.”

Finančna izvedba ocene projektov

Strategija turizma in predvsem njeno uresničevanje sta v rokah različnih institucij. Nekatere aktivnosti se bodo, tako kot doslej, izvajale prek društev, drugih javnih zavodov in podjetnikov ter neposredno prek Občine Radovljica. Kljub temu je za večji del zastavljenih projektov akcijskega načrta predvidena izvedba prek Javnega zavoda Turizem in kultura Radovljica.

Ključne aktivnosti iz strategije smo zbrali v spodnji tabeli, kjer predstavljamo projekcijo deleža sredstev in aktivnosti, vezanih na področje turizma v sklopu JZTKR. Javni zavod se financira z javnimi sredstvi Občine Radovljica, poleg tega pa del sredstev vsako leto pridobivamo iz naslova raznih razpisov in s tržno dejavnostjo. Predvidevamo, da bodo v celotnem naslednjem strateškem obdobju še naprej na voljo vsakoletni razpisi Slovenske turistične organizacije. Sredstva, pridobljena s tržno dejavnostjo, vlagamo nazaj v primarno dejavnost, torej upravljanje destinacije. S temi sredstvi nadgrajujemo turistične produkte, bogatimo prireditve za lokalno prebivalstvo, izobražujemo kadre in izvajamo promocijske aktivnosti.

V spodnjem delu smo predvideli tudi oceno stroškov drugih investicij in vlaganj Občine Radovljica za projekte, ki so vključeni v načrt razvojnih programov (NRP) Občine Radovljica v prihodnjih letih.

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Analiziranje stanja, spremljanje učinkov(itosti) in načrtovanje						
Diagnostika vročih točk oziroma sezonske preobremenjenosti	NP	NP	NP	NP	NP	NP
Identifikacija točk zanimivosti in iskanje možnosti financiranja za deficitarno ponudbo	0	3000	3000	3000	3000	3000
	0	3000	3000	3000	3000	3000
Informiranje in izobraževanje						
Razvoj in izvajanje zunajsezonskega izobraževalnega programa za razvoj kadrov / poklicnega usposabljanja	5.000	6.000	6.000	7.000	8.000	7.000
Izobraževanje za dober štart sezone	1.500	1.500	2.000	2.000	2.000	2.000
Spodbujanje, promocija ter zagotavljanje boljših pogojev za zaposlitev v gostinstvu in turizmu	1000	1000	1000	1000	1000	1000
Informiranje in vključevanje prebivalcev v turistični razvoj	500	500	500	500	500	500
Priprava izobraževalnih vsebin za obiskovalce	3.000	2.500	2.500	3.000	3.000	3.000
Izboljševanje informiranja obiskovalcev ob raziskovanju destinacije	8.000	10.000	8.000	8.000	8.000	8.000
Multimedijski portali	0	5.000	10.000	10.000	10.000	10.000
	19.000	26.500	30.000	31.500	32.500	31.500
Komuniciranje in trženje						
Priprava načrta tržnega komuniciranja destinacije Radol'ca 2023–2028 in promocijske aktivnosti po načrtu	50.000	45.000	45.000	50.000	50.000	50.000
Spodbujanje načrtovanih obiskov	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Premišljeno usmerjanje obiskovalcev na destinaciji	8.000	6.000	6.000	8.000	8.000	8.000
Spodbujanje trajnostne mobilnosti	2.000	18.000	18.000	20.000	20.000	20.000
Nadaljnje izboljšave Kartice gosta	8.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Nadaljnja vključenost v Zeleno shemo slovenskega turizma in spodbujanje nastanitev za pridobivanje zelenih znakov	1.000	1.000	2.000	2.000	2.000	2.000
	71.000	77.000	78.000	87.000	87.000	87.000
Nadgradnja obstoječih turističnih produktov						
Nadaljnji razvoj nižinskih in gorskih pohodniških poti	5.000	5.000	6.000	6.000	6.000	8.000
Nadaljnji razvoj nižinskega kolesarjenja	1.000	4.000	1.000	1.000	2.000	2.000
Okusi Radol'ce	3.000	3.000	3.000	8.000	3.000	3.000
Razvoj kmetijsko-turističnih produktov	2.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Festival čokolade	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
Nadaljevanje tradicionalnih periodičnih dogodkov v mestnem jedru Radovljice	25.000	25.000	27.000	35.000	35.000	40.000

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Nadaljevanje tematskih dogodkov na destinaciji	15.000	15.000	16.000	18.000	18.000	20.000
Večja vključenost produktov jamarstva, lokostrelstva, ribištva	500	500	500	500	500	500
radolca.app	8.000	8.000	8.000	4.000	4.000	4.000
Doživetje Gradu Kamen	4.000	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
Nadgradnja produkta kroparskega kovaštva	1.000	10.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Poti pristnih čutov Radol'ce	1.500	500	1.000	1.000	1.000	1.000
Nadgradnja nastanitvene ponudbe	500	500	500	500	500	500
Drugi produkti	5.000	5.000	5.000	7.000	7.000	8.000
	96.500	104.000	96.500	109.500	105.500	115.500
Razvoj novih turističnih produktov JZTKR						
Razvoj produkta prostovoljskega turizma	0	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
Narejen v Radol'c	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
Kultura v atriju	0	8.000	10.000	10.000	10.000	10.000
	2.000	11.500	13.500	13.500	13.500	13.500
Skupaj	188.500	222.000	221.000	244.500	241.500	250.500
Stroški za plače in prispevke za zaposlene na področju turizma v JZTKR	158.000	160.000	195.000	195.000	200.000	200.000
Materialni stroški in vzdrževanje	60.000	60.000	60.000	65.000	65.000	65.000
	406.500	442.000	476.000	504.500	506.500	515.500
Ocena stroškov projektov drugih nosilcev (društva, muzeji, projekti občine)						
Aktivnosti turističnih društev	35.000	35.000	40.000	40.000	45.000	45.000
Dogodki v organizaciji raznih društev	60.000	85.000	60.000	85.000	65.000	90.000
Redno vzdrževanje tematskih poti	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000	20.000
Vlaganja OR v infrastrukturo s kulturno-turističnim potencialom (Grad Kamen, muzeji, Plečnikova dediščina, Villa Rustica ...)	850.000	900.000	500.000	400.000	400.000	450.000
Vlaganja OR v infrastrukturo s prometno-turističnim potencialom (ALC Lesce, kolesarske steze, parkirišča, javne sanitarije ...)	330.000	300.000	600.000	1.500.000	600.000	650.000
Vlaganja OR v infrastrukturo s športno-turističnim potencialom (pomembnejši športni objekti)	1.514.000	20.000	180.000	100.000	30.000	30.000
	2.814.000	1.365.000	1.405.000	2.150.000	1.165.000	1.285.000

Turistična strategija občine Radovljica 2023–2028

Strategijo je potrdil svet Javnega zavoda Turizem in kultura Radovljica na 12. redni seji dne 15. januarja 2022. Strategijo je sprejel tudi Občinski svet Občine Radovljica.

Citati ob fotografijah so anonimni zapisi domačinov, ki smo jih prejeli ob ustvarjanju te strategije.

Naročnik

Javni zavod Turizem in kultura Radovljica,
Linhartov trg 9, 4240 Radovljica,
www.radolca.si

Odgovorna oseba

Kaja Beton, direktorica

Izvajalec projekta

Poligon kreativni center, vodja projekta Eva Perčič

Lektoriranje

Mojca Zemljak

Oblikovanje

Maša Bogataj

Fotografi

Miran Kambič, Rožle Bregar, Jošt Gantar, Mankica Kranjec, Aleš Krivec, Katja Jemec, Miha Horvat, Boris Pretnar, Lovro Ozmec, Kaja Beton, Jani Kolman, Luka Hojnik

Radovljica, januar 2023

